

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:	
Egész évre	6 frt — kr.
Negyedévre	1 50 »
Helyben naptól kezdve:	
Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 frt — kr.
Videkre postán szállítva:	
Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 50 »

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáca-utca 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

A delegációk.

(dr. V.) Tegnap ült össze a magyar székes fővárosban a monarchia törvényhozó testületének az a kiegészítő része, melyet delegációnak nevezünk. Mikor létrejött a kiegyezés nagy műve, Deák Ferencz nagy szelleme és Andrássy Gyula gróf genieje alkotta meg ezt az idegen hangzású intézményt, mely azóta erős gyökeret vert a Habsburg dynastia mind a két birodalmában.

A közös uralkodó személyéből kifolyólag természetszerű, hogy közösek a két államnak külügyei, közös a pénzügy és bár nem lenne oly szükségszerű és természetes, de tényleg és törvényszerűleg közös a hadügy is.

Ezekben tehát a monarchia egyik állama sem intézkedhetik izoláltan, a másiktól függetlenül. Alkotmánya lévén mind a két államnak, az uralkodó sem intézheti ezeket abszolút joggal. Lennie kell tehát alkotmányos joga alapuló testületnek, mely törvényeinknek megfelelőleg intézhesse a monarchia közös ügyeit, mely felelősségre vonhassa a felség által a közös ügyek vezetésére kinevezett minisztereket. S ez a testület a magyar és az osztrák delegáció.

Nem egy közös testület ez. A kiegyezési alaptörvény (1867. XII t. cz.) egyenesen és világosan kimondja, hogy mindenféle közös birodalmi gyűlés-félet perhorreskál. A teljes paritás alapján álló, egymástól teljesen független testület a

két delegáció, melyek üléseit is külön tartják, az osztrák németül, a miénk magyarul.

Valami nagy népszerűségnek még sem igen örvendenek a delegációk. Igaz, hogy a közös ügyek egyáltalán nem népszerűek; de a delegációk népszerűségén rontani sokat segített a kormánypart gyengesége is. Évről-évre újabb költségemelés állnak a delegációk elé a közös miniszterek és ez a két testület hűségesen megszavazza mindig az utolsó krajczárig. Abból a pénzből pedig, amit a delegációk megszavaznak, édes keveset lát az ország.

Elsépeelt dolog már a felett önteni ki hazafias bánatunkat, hogy a monarchia külügyi képviselőjénél a paritásnak megfelelőleg nincs képviselve Magyarország; de nagyon alkalomszerű lenne meginterpellálni Goluchovsky külügyminisztert, a belgrádi zászlósértés miatt. A külügyi költségeknek reánk eső részét viseljük nagy áldozattal bár, de békén; joggal elvárhatjuk, hogy országunk zászlaja is megfelelő védelemben részesüljön külügyi képviselőnk részéről. Meg vagyunk győződve, hogy ha nem a háromszíni nemzeti lobogót, hanem az osztrák tartományok színeit égették volna el Belgrádban, már elégtételt adtak volna. Különb, valljuk be, nem Goluchovsky a hibás, hanem Bánffy. Mert ha a magyar miniszterelnök ilyen elégtétellel is megelégszik, — a parlamentben pártja helyeslése között kijelen-

tette, hogy meg van elégedve, — lehet-e akkor jogosan okolni a külügyminisztert, hogy nem kért többet?!

Néha-néha nagyon megszállja a bátorság a magyar delegátusokat; előre fogadkoznak, hogy nem szavazzák meg a költségvetést, ha csak meg nem adják a magyar nyelvű tisztí akadémiát. De mikor meglátják a hadügyminisztert, — alább hagynak követeléseikkel és szörnyű nagy vívmánynak tartják, ha kegyesen megígéri a hadügyminiszter, hogy legközelebb egy német nyelvű altisztí iskolát állítanak a Székelyföldön, ha ad hozzá az illető vármegye egy millió forintot.

A költségvetés, mi a delegacionális tárgyalások anyagát fogja képezni, még nincs beterjesztve. Annyi már kiszivárgott, hogy négy és egy negyed millióval emelkednek a közösügyes kiadások. Ebből Magyarországra — (30 %-et számítva) — másfél millió esik; ha felemelik a kvótát 42-re már fél millióval többet kell fizetnünk csak ebből a többlet kiadásból; hát még a százötvenhat millióra menő rendes kiadásokból mennyivel több jut reánk, mint eddig? Igy néz ki az a kvótaemelés!

A delegációk mostani ülésezésénél érdekes momentum, hogy az osztrák delegáció ezuttal már saját palotájában tartja üléseit. Régen volt már szó róla, hogy építsenek az osztrákok maguknak palotát Budapesten, de mindannyiszor le-szavazták, mert nem bíztak a kiegyezés

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Sötétség.

Írta: Thury Zoltán.

Tanár ur! Nem azért jöttem önhöz, hogy tréfálkozzék velem. Amit gondol, azt mondja ki nyíltan, őszintén, himezés-hámozás nélkül. Ha ép az eszem hát ép, köszönöm, ha nem az, az se ejt kétségbe, el vagyok készülvén rá. Majd elmegyek valamire hideg vízre, kikuráltatom magam, mert valami nehéz nem lehet a betegségem. Soha maniatikus hajlamaim nem voltak . . . De igen, mégis egyszer, ez is inkább komikus, de ön előtt nem akarok elhallgatni semmit. Egyszer azt hittem, hogy üldöznek. Már nagy deák voltam, hetedik vagy nyolczadik osztályos . . . Különb mit tartozik ide az egész.

Hogy mondjam? Hát mondom, ha tetszik, de megzavart az, hogy a tanár ur olyan furcsán néz reám, mintha igazán kételkednék a józanságomban. Sohasem iszom. Nehogy azt higgye, hogy kápatosan jöttem ide. Az a história, hát az úgy volt, hogy valami tömegbe keveredtem az utcán. Emlékszem, nagyon sokan voltak, tán ezren, vagy még többen kiabáltak; hadonáztak botokkal, néha megzörgött egy-egy

bevert ablak; hogy mit akartak, azt már nem is tudom. Aztán jött egy csomó rendőr, — meg katonák is, lőttek, mi szét szaladtunk s ész nélkül rohantam be a gymnáziumba, — hátra-hátra nézve, hogy vajjon nem csatog-e a hátam mögött a ló. Ott leestem, úgy szedtek föl a kapu alól. — mint egy zsákot és folyton félrebeszéltem.

Nem is igaz, nem beszéltem mást mint ami az eszemben járt folyton, de mások persze azt nem tudták, azt hitték, hogy megzavarodtam. Én csak féltem, minek szégyeljem, féltem nagyon mindenkitől, akinek kard van az oldalán vagy puskát, revolvért hord. Mindig a katonákat láttam, amint rohannak utánam és sokáig az édesanyám kísért el az iskolába s azután az egyetemre is. Mosolyog? Nem nevetni való ez pedig. Az embernek csak egy igazi bizalmasa van, az az anyja. Ő megérezte a bajom s ha élne, most se önhöz jöttem volna, tanár ur, hanem ő hozzá. Hogy tudott gyógyítani! Csak rám lehel és megkönnyebbültem.

Rá is voltam szorulva nagyon. Roppant vékonyka, állatszó bőru szőke fiú voltam. Alig volt bennem valami kis vér, zörgött a csontom. Amellett mindig éhes az ismeretlenre, folyton a könyveket bujtam, tanultam, tudni akartam mindent, boszantott a távolság, elkeserített a végtelen kupolájú ég, amely erőszakosan be-

zárul az ember szeme előtt s egyszer se hasad meg csak egy pillanatra is, hogy beleláthassunk. Betege voltam az epesztő kinnak, hogy nem tanulhatok meg mindent. Az édesanyám aggódott is értem. Azt mondták neki, hogy még az egészséges falusi kölyköt is megviselné az a mértéktelen tanulás, hát még egy ilyen gyöngye fickót. Eldugta előlem a könyveimet, vizet töltetett a lámpámba petroleum helyett s ha aztán elkezdtem éjszakánként keservesen sírni, hozzám jött, mellém ült, megölelt, vigasztalt s elaltatott. Mikor éjjel fölriadtam, akkor is ott találtam még az ágyam szélén, amint suttozott:

— Uram Isten segíts meg, Uram Isten, ne vedd el az eszem.

Mikor az a katonahistoria történt s hat hétig föl se keltem az ágyból és rettenetes dolgokat beszélhettem össze-vissza, visszaadta a könyveimet meg a lámpámat s akkor emlékszem, sokat pusmogtak a másik szobákban. Egy-egy hangból azt vettem ki, hogy a könyvekkel akarják kikergetni a fejemből a katonákat. Hanem hiába. Én akkor már tudtam azt, hogy ezek a rettenetes emberek üldöznek. Megpróbáltam mindent, hogy rám ne ismerjenek. Sokféle ruhát hordtam, különféle képpen nyiratam, beretváltattam magam, egyszer — emlékszem — sántítottam is a jobb lábamba, hogy

PILSENI SÖR

„ROZSABOKORBAN“ folyton frissen csapolt sör poharanként.

Frissen lefejtett sör palacszkokban kapható a főraktárban 10 üveg rendelésnél díjmentesen házhoz szállítatik.

Lapunk mai száma 10 oldal.

és a delegacionális intézmény állandóságában. Csak három éve, mikor a delegáció megérte negyedszázados fennállását, határozta el az osztrák kormány az építést.

A meginduló tárgyalások elé nem nagy reménységgel nézünk. A hadügyi költségemlést megszavazzák szó nélkül s azonkívül megszavaznak még jobb sorsra érdemes készséggel és buzgósággal egy egész csomó bizalmat, melyből kijut még az utolsó tífárnak is; — de nem merjük reményleni azt, hogy ezzel csak egy hajszálnyira is előbb jutnánk az ezeréves Magyarország ezeréves jogainak védelmében.

Bánffy a válságról.

Ugy látszik, abban a czáfolatban, melylyel a felhivatalos apparátus napról-napra letagadja a kormányválságról szárnyra kelt híreket, maga Bánffy miniszterelnök sem hisz. A képviselőház mai ülése alatt folyosói diskurzus tárgyát képezte Bánffynak egy nyilatkozata, mely szerint ő maga is meg van győződve, hogy augusztus hó elején már nem miniszterelnöke Magyarországnak. Megirtuk már azt is, hogy a válság csiréje a kvóta-kérdésből merült fel. Hogy a válság meddig odázható el, erre már különbözők a kombinációk. Maga Bánffy, mint fennebb említők, július végére helyezi ezt kilátásba, de vannak olyan politikai jóslók is, a kik még rövidebb időre szabják a Bánffy-kormány fennállását. Megindultak és meg is osztoztak a kombinációk a Bánffy utódjára nézve is; némelyek gróf Szapáry Gyula, mások Szilágyi Dezső személyében hiszik a jövő emberét, sőt vannak olyanok is, kik a horvát bán személyében remélik a legközelebbi jövő miniszterelnökét.

A kuriai bíraskodásról szóló törvényjavaslat és a szabadelvű párt.

Egyik könyvatos arról értesül, hogy a kuriai bíraskodásról szóló törvényjavaslattal a szabadelvű párt egy része elvi ellentétben van. Ez az elvi ellentét abból áll, hogy a javaslat szabadelvű párti ellenzői szerint ez a törvényjavaslat veszedelmes lejtő a parlament önműködési és szuverenitási jogának illuzióriussá tételére.

majd talán nem ismernek meg, de hiába. Ha találkoztam egygyel, nagyon megnézett, átdöfött a szemükkel; tudtam, hogy ha a föld tulsó oldalára megyek, akkor is rántalálunk. Amikor ezzel tisztába jöttem, akkor éreztem az agyamban először valami olyan nyomást, mint most s óráról-órára azon tűnődtem, hogy mi lesz belőlem, ha majd megbolondulok. Akkor emlékszem, valami tervet is dolgoztam ki, hogy majd így teszek, vagy úgy, elmegyek anyámmal valamerre s ő mindig simogatni fogja a fejem.

Erre azonban csak kitértem, mert nem találok fontosnak az egészet. Azt hiszem, hogy valami egyéb bajom van. Nincs bennem rendben valami, valami egyéb. Azt kérem, ha megvizsgálná. Önnek azt mondják, olyan szem van, hogy belát az emberbe, mintha csak szét nyitná a mellen a bőrt meg a húst s fölfeszítené a csontot is. Hát nézzen úgy belém, mert elvégre elhíhet, hogy nekem csak fontos tudni, hogy bolond vagyok-e vagy sem. Most különösen. Diszkrét dolog, de hát önnek csak elmondom, mégis. Különbben most elhagyom, nagyon elfáradtam s aludni szeretnék. Nagyon, hosszú, tudja olyan mély álmot, amikor az ember nem érzé az esztét, meg semmit, csak elszibbad. Ha így sokat beszélék mindig úgy vagyok. Lássá, ilyenkor volt nekem nagyon drága az édes anyám. Egy nagy kopott divánunk volt a hátsó szobában, azt nagyon szerettem. Ő leült az egyik végére, én meg végig fektüdtem a di-

lére. A kik ezek szerint a kérdéses törvényjavaslat mellett állást foglalnak, nyíltan beismerik azt, hogy a parlament képtelen önmaga felett itélkezni és önmaga felett jogokat gyakorolni. Mint értesülünk, a szabadelvű pártnak mintegy 20—25 tagja osztja ezt a nézetet s ezek el is határozták, hogy a javaslat ellen fognak szavazni, más részük pedig távol marad a szavazástól.

Apponyi beszéde.

A p p o n y i gróf beszéde fényesen megczáfolta mindazon híreszteléseket, melyeket az utóbbi napokban a kormányválságtól megijedt liberális lapok terjesztettek. Így a leghatározottabban megczáfolta azon hírt, hogy a politikától vissza akar vonulni s beszédéből kitűnik, hogy a sokat hangoztatott fuzió sem jöhet létre. Különösen és méltán adott kifejezést neheztelésének, mert a kuriai bíraskodásról szóló javaslatból a legfontosabb pontokat kihagyták és ezek felvételét a javaslatba a tárgyalás folyamán még követelni fogja, mert programjának egyik legfőbb pontja a választások.

Az adó-anket eredménye.

Bevégezték hát az egyenes adók reformja ügyében tartott szaktanácskozást öt rövid nap alatt, vagy ha jobban tetszik, hosszú öt nap alatt. Mert ahogy vesszük, rövid is lehet ez az idő, hosszú is, ha az eredményhez szabjuk, amire legalább is háromféle mérték van. Az egyik a közönség mértéke, mely úgy találja, hogy az ő igazi érdekében semmi haszna sincs az anketnek, a másik a résztvevőké, akik bizonyára nagyon meg vannak magukkal elégedve, mert becses neveik többször megfordultak az ujságokban, végre a harmadik mérték pedig a pénzügyminiszteré, aki szintén nagyon meg van elégedve, mert a szaktanácskozás miatt ugyan csinálhat, amit akar.

Kétségtől ez a megnyugvás volt a legfőbb oka, amiért Lukács László áradóan zárta be az igen érdekes, igen tanulságos és magas színvonalon álló

tanácskozást, melynek eredményeül azt konstataálta, hogy »a fölszólalók tulnyomó részben általában véve az emlékirat álláspontját helyeslik s az abban lefektetett alapelvek szerint kívánják egyenes adóinkat reformálni s nevezetesen államháztartásunk egyensúlyának maradandó megővését kívánják a reform egyik fő kiindulási pontjául tekinteni.«

Ez a rendes sablonja a szaktanácskozások bezárásának. A miniszterek mindig azt konstataálják, hogy a meghívott szakférfiak nagyban, egészben helyeslik az ő terveiket. És a minisztereknek ebben sok igazuk is van. Mert az anketekre rendszerint már azokat hívják meg, akiknek vagy egyforma véleményük van a miniszterekkel, vagy pedig általában nincs véleményük és csak azért szólalnak föl, hogy nevük nyomtalanul el ne enyésszen a világhistóriában.

Csak ilyen szaktanácskozási berendezkedés mellett lehetséges az, hogy mikor az adóztatási nyomoruságoknak hosszú sorozata van fölvetve orvoslás végett, a fő kiindulási pont nem az, hogy segítsünk a polgárság bajain, panaszain, sérelmein, hanem hogy maradandóan megóvjuk az államháztartás egyensúlyát. Hiszen igaz, ezt a nagy érdeket mindenki szem előtt tartja, nem is szabad arról megfeledkezni senkinek, de mikor az adóreform kérdése van napirenden, ennek a nagy érdeknek teljes megóvása mellett mégis csak az adóreformot kell megcsinálni együttesen, alaposan és úgy, hogy abban a mindenkire nézve igazságos és arányos megadóztatás föltételei biztosítottassanak.

E helyett pedig a pénzügyminiszter azt a tanácskozási eredményt állapítja meg, hogy radikális adóreform ne tervezessék. Alapszik pedig ez az eredmény kivált a volt pénzügyminiszternek és az emlékirat készítőjének, vagy készítőjének kijelentésein. Wekerle természetesen az első szót vitte az anketen és miután öt napig tanácskoztak már óriási elvek fölött nagy képpel, ő szolgált a lehütéssel, mely az anket tanácskozásai közben melegre fordult idő-

vánon s az ölben fektettem a fejem. Az csodálatos volt, meg a hangja, ahogy mondta: — aludj drágám, aludj drágám, — no hát erről ne is beszéljünk, mert felizgat . . . Hagyjuk, mondom, hagyjuk ezt. Tanár ur, ha faggat, itt hagyom . . . Hogy igyam sok tejet, meg sétáljak? Ezt teszem folyton s már nem is hiszek a tejben meg a friss levegőben, hanem ha ön mondja, Isten neki . . .

A multkor valami diszkrét dolgot emlegettem s azóta folyton ezen jár az eszem. Félek, hogy azt hiszi, hogy valami disznóságról van szó. Nohát ez nagyon bántana. Én bizom önben, megbecsülöm a tudományát, tetszik nekem önben az egész ember s bosszantana, ha rossz véleménye lenne rólam. Az egész nem olyan fontos, hogy kárust lehetne belőle csinálni, hanem egy olyan embernek, akinek kevés a barátja, mégis csak kellemetlen. No, ugy-e hogy igaz?

Ami diszkrét ebben a dologban, az csak annyi, hogy még nem nyilvános, hát nem igen illik fecsegni róla. Találtam egy leányt, akinyon hasonlít az édes anyámmal. Éppen olyan szabása van az arcának, a szeme is úgy néz: ha megöregszik, szakasztott olyan leszek, mint az én szegény jó öreg anyukám. Nohát ezt a leányt én elfogom venni. Ha szegény, nem baj, ha gázdag, hát én is az vagyok, végre is ez nem fontos. Elveszem és ez a fő.

Nyugalmat akarok. Most már tulságosan megviselt ez a sok üldözés. Belefáradna egy igazi bolond is. Hogy én egyszer behajítottam néhány ablakot, az csak nem elég ok arra, hogy kiüldözzenek az emberek közül. S ezt már csak megsugom önnek, nem kell továbbadni. Azt hinnék, hogy önzés az egész szerelem, pedig nem igaz. A leánynak, úgy hallom, van egy őrnagy nagybátyja, valami tekintélyes katona, tudja, akinek adnak is valamit a szavára. Ez az ember is kell nekem. Ha ez egyszer majd bemegy a tiszt kaszinóba, összehívja a tiszteket s azt mondja nekik, hogy: nézzétek kamerádok, van itt egy szegény fiu, akivel szemben ti igazságtalanok vagytok. Halálba kergetitek. Ez a szegény fiu elvette a huzomat s most már azt mondom, hogy vége legyen a komiszkodásnak, mert aki még ezután is üldözi, annak velem gyűlik meg a baja.

Ennyit csak elvárhatok majd tőle, nem? Persze, tudtam, hogy igazat ad. Gondolkozzék mindig józanul az ember. Azért ne értsen félre. A lány szép, okos, jó . . . Hogy beszéltem-e vele? Dehogy, hát hogyan beszéljek, addig csak nem járhatok ki az utcára, amíg rendben nincs ez a dolog.

Amiket eddig összebeszéltem, most már vegye úgy, mintha nem mondtam volna. Haszontalanság az egész, volt, nincs. Azóta nagyot változott a dolog. Most már bizonyosan tudom,

ben bizonyosan jól is esett a többé-kevésbé okos vitatkozóknak.

Ime, a szentencia, melyet Wekerle Sándor végre kimondott őszintén. A reformnak a mi viszonyaink között más célja nem is lehet, mint a legkirívóbb hiányok orvoslása. Értsük meg jól, a legkirívóbb hiányoké, mert ezen a szón van a nyomtaték, és ez jelenti azt, hogy az adónyuzás kirívóbb, kirívó hiányait már nem akarja orvosolni senki, sem Wekerle ur, sem a hivatalbeli utódja, azokat a hiányokat pedig, melyek még csak nem is kirívók, éppenséggel meg akarják örökíteni a tisztelt államférfiak a jövő számára.

Ha pedig még kétséges volna a »legkirívóbb« szónok ilyen értelmezése, Wekerle gondoskodott róla, hogy megértsék őt a részletekben is. A kereseti adókról szólva, az első és második osztályu kereseti adót, a családtagok adójával együtt fönntartandónak véli, tisztán fiskális okokból, mert annak hozadékát másból fedezhetőnek nem tartja és a reformnak más célja nem lehet, mint idővel, az adójövedelmek fokozódásával, könnyítéseket kilátásba helyezni.

Igazán azt hinné az ember, hogy még mindig Wekerle a tényleges pénzügyminiszter. Mert csak az, csak a hivatalos főfináncz jelölheti meg kizárólag irányadónak a fiskális okokat, csak az tehet oly végtelenül »kegyes« kijelentéseket, hogy a reformnak más célja nem lehet, mint idővel, az adójövedelmek fokozódásával könnyítéseket kilátásba helyezni.

E szerint valamikor, ha az állam már nem tudja, mit csináljon a sok pénzzel, majd könnyítéseket fog nem adni, csak kilátásba helyezni, többek közt az iparosgedeknek is, akik ma az első osztályu kereseti adót viselik, illetőleg akik helyet viselik ezt a különben is agyon nyomorított és a megélhetésért küzködő kisiparosok.

Mire való a reform, a fontoskodó szaktanácskozás, ha még ezen a már

igazán legkirívóbb anomálián nem segít, bár a legélesebben hangsúlyozták az első osztályu kereseti adó teljes elejtésének etháríthatlan szükségét az országos ipar-egyesület szakértői. Természetesen, ezeknek a nyilatkozatait nem domborította ki az elnöki zárbeszéd. Ezekről a nyilatkozatokról hallgat a pénzügyminiszter. Jobban tetszenek neki a Mariska egyetemi tanár »tudományos« tanácsai, hogy adóztassa meg a kerteket, forgalmi értékük után és az üres háztelkeket. Nagyon erélyesen tiltakozott a tanár ur az ipar-egyesület egyik küldöttjének megjegyzése ellen, hogy abszurdum ez a határtalan tulbuzgóság s tán igaza is volt. Mert aki ankettre megy, az tanulja meg a mindek fölött álló szabályt, hogy a farkasok közt ordítani kell, a pénzügyi szakférfiak között pedig — adót emelni.

Sz. N.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Május 30.

Elnök: Berzeviczy Albert.

Jegyző: Schober Ernő, Perczel Béni, Hévízy János.

A kormány részéről jelen vannak: Erdély Sándor.

Elnök: Délelőtt 10 órakor nyitja meg az ülést.

Hitelesítették a múlt ülés jegyzőkönyvét.

Elnök: Bemutatja Fehér- és Pozsonyvármegyék üdvözlő feliratát a millennium alkalmából.

Örvendetes tudomásul szolgál.

Következik a napirend:

„Az országgyűlési képviselőválasztások feletti bíráskodásról“ szóló törvényjavaslat.

Elsőnek szól:

Sima Ferencz: Aza körülmény, hogy Európának nincs alkotmányos állama, mely a választási törvény tekintetében lazább volna, mint Magyarország, nemcsak felhatalmazza, de kötelezi őt arra, hogy a választási törvény hiányával behatóan foglalkozzék, ezekre kiterjeszkedik s így az általános választói jogról is szóljon. Ez a kérdés már nem új, hanem történelmi multja van. Már 1867-ben, de legkivált 1872-ben az országgyűlés elé választási törvény ter-

jesztetett, de sikertelenül. Már akkor szó volt arról, hogy az általános választói jog behozás-e vagy se? Foglalkozik ezután az általános választói jog behozatalára irányuló kísérletekkel s azon okokkal, melyek annak behozatalát lehetetlenné tették. Egész sorát hozhatná föl az államférfiaknak, akik állást foglaltak az általános választói jog mellett és ma már fejlődésünk érdekében szükséges is volna, hogy a parlamentarizmus végre az általános választási jog alapjára fektetessék. Foglalkozik ezután a cenzussal s úgy véli, hogy a mai választói jog alapján sokkal jobb volna az, ha a választói jogot az irni és olvasni tudástól tennék függővé, ami nem volna visszaesés, nem volna hanyatlás, ellenkezőleg nagy előrehaladás volna a nemzet fejlődésében. Körvonalozza ezután azokat a határokat, amelyek keretében az általános választói jogot nemcsak óhajtják, de annak behozatala érdekében fölvették a küzdelmet.

Legfőbb ideje volna már behozni az általános választói jogot. Ha végigtekintünk a kiállításon, mely híven tükrözi vissza ezeréves fejlődésünk történetét, s mely bizonyítéka annak, hogy egy színvonalon állunk a nyugati államokkal, önkéntelenül fölmerül az a kérdés, hogy ezen fejlődésben csak azoknak van részük, akik évi 10 frt adót fizetnek? Nincs-e abban része a nemzet minden fiának, annak is, aki a mai cenzus alapján nem bír választói joggal? Ideje már, hogy a népre ne csak terheket rójunk, de az állampolgári jogokból is juttassunk nekik valamit. Ezeket tartotta szükségesnek elmondani az általános választói jogot illetőleg. Rátér ezután magára a törvényjavaslatra s midőn kijelenti, hogy azt általánosságban elfogadja, fönntartja magának a jogot, hogy a részleteknél megtehesse észrevételeit. Foglalkozik ezután a képviselői kerületek aránytalan beosztásával. A beosztás sokszor oly aránytalan, hogy azt alkotmányos államban, hol csak egy kis érzelkel bírnak a választói jog iránt, egy perczig sem volna szabad tűrni.

Elfogadja a törvényjavaslatot általánosságban azon reményben, hogy a tulajdonal a részleteknél azon módosításokat, melyeket ellenzéki részről a törvény kiegészítése érdekében be fog nyújtani, elfogadja. (Helyeslés a bal és szélsőbaloldalon.)

Horváth Gyula: Minden alkotmányos országban, de legkivált egyes államokban a parlament tekintélyét nem kissebbíteni, de inkább gyarapítani kell, s különösen szüksége van erre a magyar parlamentnek. Elismeri a választási visszaéléseket, s a parlament egyes tagjai egyes esetekben hibáztak, de ezért megbüntetni a magyar parlamentet azzal, hogy egy jogát konfiskálják, se nem méltányos, se nem igazságos. Jól meggondolandó, hogy amikor a pár-

hogy bolond vagyok. Egy barátom azt mondta, hogy beszél az őrnaggyal. Ennek van már vagy két hete és mégse változott semmi. Úgy látszik, hogy már ő se tud segíteni rajtam. Ostobaság olyan nagyon törődni vele, hiszen az embernek egyszer ugyanis meg kell halni, hanem azért mégis bánt, hogy annyira haragszának reám.

A leányról már ne beszéljünk. Hagyja, annak vége . . . Ennyit legalább vártam a családjától. Anélkül nem alkuszom. Azt szeretném hogy én járjak erre, arra, ahova akarok, nyugodtan, hogy ne bántson senki, szeressenek. Gondoltam, hogy talán így megérem. No hát, ez bolondság, ez semmi, ennek már vége. Majd beszélünk még róla, ha egészen elmúlik. Most még bánt, fáj, ha hozzáérnek. Ha az ényém lehetett volna az a leány, meg az a major! Akkor én ma nem így beszélék önnel, hanem hagyjuk az egészséget, mert sajog bennem minden, ha ez a megszabadulás az eszembe jut. Majd talán még egyszer beszélünk erről, addig hagyjuk.

*

Tanár ur, én elmenekültem önhöz. Meg akarnak ölni. Ülök az ablakban, arra jönnek sokan, csupa katona, sor sor után, egyik haragosabb, mint a másik, rám néznek s most láttam, egyszerre mind rám fogja a puskát, mind, mind. A tiszt volt az első . . . Hogy a tisztnek nincs puskája? . . . Azt ön nem tudja, van, van, mindakét vállán egy-egy. Előbb

jobbról vette le, lött, aztán balról, azután mind mind löttek be az ablakon s kiabáltak; majd megbolondultam, rettenetes volt, ebbe belehalok. Csak hogy elszaladtam, az segített. Én élni akarok, élni. Tanár ur, ön tisztességes ember, ide jöttem, dugjon el valahova, beszéljen velük, mondja meg, hogy én nem bántok senkit, hagyjanak engem élni. Mondja meg nekik, mondja meg. — Az őrnagy, mit beszél az őrnagyról, abban már nem lehet bizni, ha akart volna valamit tenni, nem jutottam volna ide, ebbe a rettenetességbe.

Dr. Epizód.

Irta: Széllősi Zsigmond.

Az éjjel, a mint hazaérve gyertyát gyújtottam a szobámban, látom, hogy valaki ül az íróasztalom előtt. Rögtön felismertem a doktort a ki a szomszédomban lakott és tegnap délelőtt öngyilkosságot követett el.

Közelebb menve hozzá csakugyan észrevettem homlokán a kicsiny, véres lyukat, a melyet a revolvergolyó ütött rajta. Tiszta feketébe volt öltözve, úgy, a mint a ravatalra tették. Az álla fel volt kötve és amint megláttam, néma fejbőlintással üdvözölt.

Talán fölösleges is mondanom, hogy ez a látogatás meglepett. Egy-egy halott így éjnek idején meg szokott ugyan látogatni; ezek a halottak azonban rendszerint az én halottaim

voltak. Rokonaim, jóbarátaim, korán a sirba hervadt ideáljaim; — de a doktort nem ismertem életében és feltűnőnek találtam, hogy mindjárt halála után az első éjjelen látogatást tesz egy urnál, a kinek soha be nem mutatkozott.

Úgy látszik ő maga is erre gondolt, mert némi küzdelem után megszólalt különös, tompa, fénytelen hangon, a mely néha el-elfulladt egy pillanatra.

— Bocsásson meg uram, hogy ilyen különös módon zavarom szobájának nyugalmát. Sajnos, nagyon kevés időm van már. Ez idefőn legutolsó éjszakám; — holnap délután a sirba tesznek és igazán nem tudom, onnan lehet-e módomban fellátogatni többé. Azt se vegye rossz néven, hogy ily mozdatlanul maradok. Az orvosok — miután kolléga került a kezük alá — nagyon kellemetlenül bántak velem, mintha csak a pacienseim címjegyzéke után kutattak volna bennem.

Fakó arczán valami mosolyféle vonaglott át erre a rettenetes élczre, azután folytatta:

— Hanem, ha megengedi, mellőzzük a formáságokat. Én úgy se fogom önt még egyszer háborgatni, ezuttal azonban kénytelen vagyok vele épen az ön érdekében.

Meglepetve néztem rá.

— Az én érdekében?

Az öngyilkos folytatta.

Igen, az ön érdekében. Sokáig voltunk

tok a legelkeseredettebb küzdelemnek közeli órái előtt állanak, amikor a sajtó azt hirdeti, hogy olyan választások lesznek, melyeket a pártok meg fognak keserülni, hogy mikor ilyen küzdelem előestélyén áll a nemzet, hogy akkor ahelyett, hogy tiltakoznánk a ráfogások ellen, benyujtanak egy olyan választási törvényt, amelynél meg vannak a kibuvók éppen úgy, mint megvoltak eddig, hát ez nem helyes eljárás. Eltekintve azon nagy jogtól, melyet a magyar parlamentre minden időben fontosnak tartott, kéri a Házat, emelkedjék azon magaslatra, ahonnan belátják, hogy ha nincs meg az a hit, hogy a magyar parlamentbe csak tisztességes választás útján lehet bejutni, akkor hiába való ez a választási törvény, mely a választások tisztaságát semmivel sem fogja előmozdítani. Ez a törvényjavaslat megrendíti a hitet a parlamenti bizottságok igazságosságában s itt már csakugyan úgy áll a dolog, hogy az orvosság rosszabb a betegségnél.

Az utolsó időkben voltak választások, amelyek mondhatni előre jelezték azt a nagy választási küzdelemet, amelynek egyesek, pártok vagy az alkotmányosság fogja kárát látni. Nem fog a magyar nemzetnek, nem a parlamentárizmumnak hasznára válni, ha etigmatizálják a választásokat s éppen a nép fejlődése érdekében szükséges, hogy annak a szabad véleménynyilvánítás joga megadassék.

Apponyi tiszta világos felhívást intézett, hogy a veszedelmes választási visszaélések megszüntetéséről gondoskodjunk s olyan intézkedéseket tegyünk, — tekintettel a millenáris ünnepek zavartalan lefolyására is — amelyek általános megnyugvást fognak szülni.

Látjuk a nagy versenyt, amely közeleg a nemzetre s az egész nemzetre kell támaszkodni akkor, amikor nagy kérdések megoldása előtt áll az ország; de mikor nagy pénzügyi kérdések megoldása előtt állunk, amikor kívül és belül izgatnak bennünket, akkor rémitgetni önmagunkat, a legkevésbé sem lehet üdvös dolog.

Foglalkozik ezután Apponyi beszédjével. Apponyi nagy ideáit nem tudta eddig megvalósítani, amint egy nagy államférfi sem tudja megvalósítani ideáit. Apponyi sem tudta megvalósítani sem kisebb, sem nagyobb ideáit, amihhez részben hozzájárult Apponyinak az a politikai hibája, hogy kijelentéseiben sokkal tovább ment, azokban sokkal őszintébb volt, mint egy ravasz és szárnító politikusnak szabad lett volna lenni.

Nem a törvényjavaslatot látja, hanem azokat a nagy okokat melyek e javaslat benyújtását szükségessé tették. Nagy kérdések előtt állunk, s nem arról van szó, hogy magunkat biztosítsuk, de arról kell, hogy szó legyen, hogy

azokat az erőket biztosítsuk, akik az országnak javára képesek munkálkodni.

Elnök: Az ülést 5 percre felfüggeszti.

(Szünet után)

Batthyány Tivadar gróf: Üdvözlő Horváth Gyulát, hogy a fuzió eszméjét újból megpendítette. Kijelenti, hogy bár a javaslatnak igen sok a hiánya, azt mégis elfogadja, mert legalább némi javulást mutat a jelenlegi állapotok mellett, valamint kijelenti azt is, hogy a jelen körülmények között az általános választói joghoz semmiképen sem járulhat. Foglalkozik azután röviden a törvényjavaslattal.

Batthyány után Hermann Ottó tartott még hosszabb beszédet.

Szerkesztő változás.

E lapok fennállása óta másodszer van a Szent-László nyomda részvénytársaság abban a helyzetben, hogy szerkesztő változásról értesíti a »Tiszántúl« olvasóit. *Szabó László* ur u. i. aki ujév óta hirlapirói rutinnal, verve-vel, élénkséggel szerkesztette e lapokat, lemondott a »Tiszántúl« felelős szerkesztői tisztéről és a mai napon megvállik attól.

Helyét az igazgatóság megbízásából *Csippék Ferencz*, a kath. hirlapirodalomnak régi, kipróbált munkása foglalja el, kinek multja elég kezességet nyújt e lap jövő sorsára.

Felesleges hangsúlyozni, hogy e személy változás a lap irányára nézve semmiféle változást sem von maga után. A »Tiszántúl« ezután is pártoktól független, korrekt katolikus, konzervatív irányu, a nemzeti eszméket mindenkor melegen pártoló s a gazdasági helyzet javításáért küzdő napilap marad.

Tisztelettel és bizalommal kérjük azért lapunk olvasóit, hogy azt a nagy jóindulatot, melyet eddig tanusítottak vállalatunk iránt, tartsák meg iránta a jövőben is.

Nagy-Vár, május 31, 1896

A Szent-László-nyomda-részvénytársaság igazgatósága.

Búcsúszó.

Ma öt hónapja nagy ambícióval vettem át e lap szerkesztését, — s akkor azt hittem, hogy Nagyvárad lesz az új hazám.

Munkatársaim kitüntető ragaszkodása nagyon megkönnyítette ugyan munkámat, s — szerénytelenség nélkül legyen mondva — volt alkalmam tapasztalni, hogy a közönség is rokonszenvesen fogadja működésemet. Hogy most mégis távozzom, s átadom helyemet a Tiszántúl szerkesztőségében másnak; ez tisztán személyes okokból történik, amelyek egyáltalában nem függenek össze e lap sorsával vagy zsurnalisztikai működéssel. Azok, akik ismerik a Tiszántúl pozícióját a sajtóban, érteni fogják: miért vagyok rá büszke, hogy a lapkiadó részvénytársaság teljes bizalmával mindig dicsekedhettem, s hogy e mellett a közönség előtt sem vesztett a Tiszántúl előbbi népszerűségéből semmit az alatt az öt hónap alatt, míg én szerkesztettem, s bohém-foglalkozású embereknél csaknem mindig a pillanatnyi impresszió az elhatározás alapja, s ezért kárba veszett dolog volna a Tiszántúl újabb szerkesztő-változásának okait kutatni. Annyi bizonyos, hogy február tizedikén, mikor a szerkesztésről való ismételt lemondásomat aláírtam, éppen olyan véleménynyel voltam a Tiszántúlról, mint amikor átvéttem és elhagytam.

Egy olyan lapnál, mint a Tiszántúl, elkerülhetetlen, hogy a szerkesztő ellenfeleket ne szerezzen magának. Szerencsére az ellenemmel éppoly keveset törődtem, mint amily kevéssé félttem tőlük, s exponált helyzetemben mindig legnagyobb vigasztalásomra szolgált, hogy éppen újságíró kollegáim tüntettek ki legjobban ragaszkodásukkal és őszinte barátságukkal.

Jóeleve tudva azt, hogy zsurnalisztikai működésemmel a Tiszántúl nem sokáig fog teret szolgáltatni, már az első hónapban, január 23-án kénytelen voltam lemondásomat benyújtani, melyet azonban akkor nem fogadtak el. Ismételt kérésemre azonban febr. 20-án kelt lemondásomat márczius havában elfogadta a Szent-László-nyomda mélyen tisztelt igazgatósága. Jóeleve tudva tehát azt, hogy Nagyváradon nem sokáig fogok mint hirlapíró működni; mindig tartózkodtam attól, hogy ismeretéseket szerezsek magamnak. A kikhez azonban mégis közelebb hozott a sors: azok ezután fogadják búcsúzó üdvözlétemet.

Ennek a lapnak pedig, amelynek hasábjain közönségemhez naponként szólottam, — búcsúzóul csak egy jókívánságot hagyhatok

„Éljen, nőjjön és virágozzék!”

Szabó László,

a »Tiszántúl« felelős szerkesztője.

szomszédok és jól ismerem önt. Minden esetre jobban mint ön gondolja. Figyelemmel kísérem, mit csinál, hogyan él; — szóval érdeklődtem iránta. Több ízben elhatároztam, hogy megismerkedem önnel, visszatartott azonban az a tudat, hogy ismeretlenül kényelmesebben megfigyelhetem.

Meghajtottam magamat az érdekes vendég előtt és némi kíváncsisággal kérdeztem:

— És szabadna tudom, minek köszönhettem ezt a megtisztelő érdeklődést?

— A dolog nagyon egyszerű. Az ön életmódja nagyon is emlékeztetett az enyémmé. Ön úgy él most, mint én ezelőtt husz esztendővel és nem szeretném, ha husz esztendő múlva ott végeznék, ahol én most végeztem. Rokonszenvet és részvétet érzek ön iránt, mert magamat látom önben és tudom, hogy jobb sorsra lenne érdemes, mint a melyet maga készítget magának.

Nem szeretném, ha epizód-ember lenne önből is, a milyen én voltam. Mert az voltam és azért kellett meghalnom. Ugy éltem át az életet, mint mások életének egy-egy epizódja, egy kő abban a házban, a mely a más emberek boldogságára, vagy boldogtalanságára épül. Az életem soha sem volt a magamé és magam se voltam a magamé sohasem. Vendég voltam, a míg éltem mindig. — valamivel több mint az idegen és jóval kevesebb, mint a házigazda. Elhallgatott egy percze, azután tovább beszélt.

— Ön nem érti még ezt teljesen, — de félek, meg fogja érteni. Ez a jó kedvű emberek szomorú sorsa; a jelen embereié, a kik nem érnek rá a multa emlékezni és a jövőre gondolni. Azoké az embereké, a kiknek több szívök van, mint a mennyi kellene és úgy pazarolják, mintha még több volna. A kik olyan szomorúnak tartják a világot, hogy nem is akarják komolyan venni és annyira biznak saját jókedvükben, hogy semmit se kérnek más-tól, — még egy kis szívet sem.

Látja, ilyen ember voltam én — és félek, ilyen ember lesz ön is. Olyan ember, a kinek éppen olyan életelem a verőfény, mint másnak a levegő. A napsugár boldoggá teszi és belebe-tegszik az esős napba.

Szeretni, szeretni, mindig szeretni, ez az életük; ez volt az én életem. Szerettem kikelettől őszig, virágnylástól lombhervadásig. Attól az időtől, a mikor a bajuszom kiserkedt, addig, míg a hajam kihullt. — És higgye meg, nem olyan nagy idő ez, amilyennek látszik. Hiszen az én életemben nem volt semmi folytonosság; más voltam én minden hat hónapban, meghaltam és feltámadtam minden félesztendőben. Ugy tettem életemmel, mint a játékszerrel a gyermek. Darabokra törtem, szétszedtem színes köveit és szertészortam. Itt is egy kő, ott is, beépítve a mások sorsának épületébe és én egyszerre azon vettem észre magamat, hogy nekem mi sem maradt önmagamból.

Hanem, hogy ezt megtudjam, télnék kel-

lett lenni előbb és ez a tél hamarab áll be nálunk, mint más embereknél. Az olyan emberek életében, mint én vagyok, nincs meg a mérsékelt négy évszaka; — nekünk csak tavaszunk van és telünk, — nap-palunk és éjszakánk. Nyár és ősz, hajnal és alkonyat hiányoznak a mi életünkben. És én nem bírtam ki se az éjszakát, se a telet.

Az igaz, hogy az alatt a husz év alatt sokat éltem és soknak. Ugy suhantam át egyik leány szívből a másikba, holott igazában nem voltam se álhatalan, se csapodár. Nem; — mindössze csak epizód voltam, epizód volt a szerelmem, hosszabb-rövidebb ideig tartó. Egyik leányszív édes, virágos, verőfényes tavaszából szinte belé álmodtam magam a másikba, pedig se el nem hagytam az egyiket, se tul nem adtak rajtam. Mindég megéreztem, amikor itt vagy ott elmúltam, mindig megéreztem, mikor jött el az igazi vagy a — másik.

És e lélekvándorlásban észre se vettem, hogy a lelkemből itt is — ott is lekopott valami; hogy mindég töb és több melegre lett szükségem, több tavaszra és több fiatalságra, hogy én is fiatalnak álmodjam magamat és tavaszt álmodjak magamnak.

Pedig utóbb egyre többet vándorolt a lelkem. Néha már igazán terhemre esett, hogy költözködnöm kell és nagy fáradságomba került, míg újból találtam egy lelket, amely megnyílt előttem. És micsoda lelkek voltak ezek? Üresek, sivárak, fonnyadtak. Koravén és

TÁJÉKOZTATO.

Május	31. Az ezredéves évforduló ünneplése a nagyvárad-i jogakadémián.
Junius	1. Az orvosgyűlés szakülése a Püspök-fürdőben.
	1. A vármegyei közigazgatási bizottságnak ülése d. u. 3 órakor.
	8. Koronázási évforduló.
	8. A koronázási évforduló és törvényhatósági bandériumok felvonulása.
	19. A nagyvárad-belényes-vaskóhi vasut részvénytársaság közgyűlése d. u. 3 órakor a vármegyei ház kistermében.
Julius	1. Aradi mérnökök és építészek utja Nagyváradra.

UJDONSÁGOK.

* **A király Budapesten.** A király, mint értesülünk, ma reggel öt óra negyven perczkor érkezik külön vonaton Bécsből Budapestre. A nyugati pályaudvarból a király a várpalotába hajtat.

* **A bibornok adománya.** Ő Eminenciája Dr. Schlauch Lőrincz bíboros püspök 300 frtnyi havi kegyadománya hétfőn junius 1-én délután 2 órakor fog kiosztatni a koldusápoló intézetben.

* **A szerkesztőségéből.** Kerényi Miklós hirlapíró úr, ki utóbbi időben lapunknál a segéd-szerkesztői teendőket végezte, — a mai napon megvált a Tiszántúltól. Benne egy nagy szorgalmu és tehetséges munkatársat veszített a Tiszántul szerkesztősége.

* **A községi iskolaszék ülése.** A községi iskolaszék folyó évi junius hó 2-ikán, kedden délután 4 órakor választó gyűlést tart a város-ház nagytermében. Az ülés tárgya a jegyző-kisegítő tanítói állás betöltése. Mivel a választás érvényességéhez a törvényhatóság által választott tagok 2/3 részének jelenléte szükséges, az iskolaszéki elnök kéri a tagokat, hogy minél nagyobb számban megjelenjen sziveskedjenek.

* **Kanonoki installáció.** A nagyvárad-i rom. hath. egyházmegye három jeles esperesét: Dencs János nagyvárad-olaszi, Vidovich György p.-szőlősi és Lindemayer Károly tenkei plébánosokat közelebb nevezte ki a királyi kegy. tb. kanonokokká. Az új kanonokok ünnepélyes beiktatása a várad-i káptalan tagjai közé kedden, junius hó 2-án reggel megy végbe a székesegyházban; a káptalan tagjainak jelenlétében.

* **Rév község pusztulása.** Rév község borzasztó pusztulásáról hozott kimerítő tudósításunkban ecseteltük azt az irtóztató nyomort melybe a leégett lakosok jutottak. Összes bu-

kendőzött lelkek; de hiába; — szükségem volt rájuk, hiszen nem lehettem el nélkülök!

Es olykor eszembe jutott, hogy valamikor csak egy szavamba került volna, illatos, édes, fehér leány lélek közepében, amelek az egyetlen lakója én vagyok. Egyszóba került volna csak — és én balga, némán maradtam, hogy azután a télben bolyongva keressem a tavaszt.

Mikor azután így kopasz fejjel és ingó térdekkel hiába kerestem egy lelket, a melynek hevénél melegedhetnék: akkor vettem észre, hogy a sok bolyongás közben elvesztetem a magamét is.

Meg kellett hát halmom; pedig a lábam birna még, a gyomrom sem volt rosszab mint másé, a ki husz éve eszi a vendéglői kosztot; pillanatnyi pénzzavar, de még elmezavar se bántott. Meg kellett halmom, mert az olyan embernek, mint én, nem lehet egyedül élni és mert nem akartam egyedül élni és nem akartam feleségül venni a gazdasszonyomat, ám-bár mostanság már ő tudta legjobban elkészíteni a fekete kávémat.

Nesztelenül emelkedett fel a székről és két ujját óvólag emelve magasra, komoly hangon tette hozzá:

— Vigyázzon, nehogy husz év múlva ön vegye öt feleségül!

Es ezzel eltűnt a szobából a nélkül, hogy az ajtó megnyílt volna.

torzatukkal élelmiszereik, gabonájuk is a lán-gok martaléka lett. Az összes kereskedések, korcsmák szintén leégtek egész készletükkel együtt s így a lakosság az inségnek van kitéve. Hollóssy Gyula községi jegyző távirati kérelmére Szunyogh Péter alispán 230 kenyeret és 2 métermázsa szalonnát küldött ki a nyomorba jutottak részére. A tegnap déli vonattal Mayer Antal megyei házgondnok szállította ki az élelmiszereket. — Mint levelezők sürgönyzi, pénteken egész éjjel a lappangó tűz oltásával foglalkoztak a tűzoltók és a lakosság. Az ötvenházt házon és 60 melléképületen kívül több ház ujabban nem gyulladt ki, ami csak a buzgó örködésnek és az oltók fáradhatatlan munkájának köszönhető. A nagyvárad-i tűzoltók pénteken éjjel segédkeztek az oltásban s a lappangó tűz megsemmisítésén, tegnap pedig a romok eltakarításán dolgoztak. Az éjjel 11 órakor jöttek haza Nagyváradra. — Beöthy László főispán tegnap délután szintén kiutazott Révre, a veszedelem színhelyére. Általános visszatetszést szült, hogy a vész színhelyén a tűzkor sem a főszolgabíró, sem a szolgabíró nem jelentek meg. Írásbeli jelentés tegnap estig még nem érkezett az alispánhoz. Nagyobb aranyu mozgalmat indítanak könyöradományok gyűjtésére, hogy némileg felsegítsék a koldusbotra jutott lakosságot. Lapunk szerkesztősége elfogadja az adományokat s rendeltetési helyére juttatja.

* **Előléptetés.** A közoktatási miniszter Máthé Géza kir. tanfelügyelői tolnokot torontálmezei segéd-tanfolyóelnök nevezte ki. Mint értesülünk illetékes helyen lépés történt arra, hogy a vasszorgalmu hivatalnok a megyénkben újévkor életbeléptetendő 2-ik segéd-tanfolyóelő állásra alkalmaztassék.

* **Adományok a jogakadémiai segélyegyletnek.** A nagyvárad-i kir. jogakadémiai Segélyegylet 30 éves fennállása alkalmából javára tett adományok és az ugyanezen alkalomból f. évi május hó 27-én rendezett majális felülízületei: Dr. Schlauch Lőrincz bíboros-püspök 600 frt, kamarai alelnök 100 frt, dr. Bozóky Alajos kir. tanácsos, jogakad. igazgató 5 frt, dr. Hoványi Gyula jogakad. tanár 5 frt, dr. Nagy Ernő jogakad. tanár 4 frt, dr. Molnár Imre jogakad. tanár 5 frt, dr. Magyary Géza jogakad. tanár 4 frt, Géczy Lajos püsp. főtiszt. 5 frt, dr. Vári Szabó Béla 2 frt, dr. Filkor Gyula fűrdőorvos 1 frt, N. N. 1 frt 20 kr., összesen 232 forint 20 kr.

* **Iparos ifjak ünnepélye.** A nagyvárad-i iparos ifjak önképző egylete f. hó 31-én d. u. 3 órakor hazafias ünnepélyt tart saját egylete helyiségében. Az ünnepély programja a következő:

1. Elnöki megnyitó. Tartja Bertsey György elnök. 2. Szózat. Énekli az egylet dalköre Dobó János karmester vezetésével. 3. Imádság a hazáért: Irtá Pósa Lajos. Szavalja Tóth Kálmán. 4. Fohász. Énekli a dalkör. 5. Alkalmi fölolvadás. Tartja Adorján Ármán ügyvéd úr. 6. Vándor est dala. Énekli a dalkör. 7. A nemzeti színü zászló. Irtá Pósa Lajos. Szavalja: Nagy János. 8. Zengje keblünk. Énekli a dalkör. 9. Elnöki bezáró beszéd. Este 8 órakor Karger Sándor nyári mulatóhelyen tánc estélyt rendez az ifjuság.

* **Megégett urinó.** Tegnap számunkban megírtuk azt a szerencsétlenséget, hogy özv. Fleischacker Hugóné pénteken délben főzés közbe összeégett a konyhában. A szerencsétlen asszony tegnap este 8 órakor égési sebei következtében kiszendvedett. Haláláról a család a következő gyászjelentést adta ki:

Alólirottak szomorkodott szívvel jelentik; hogy felejthetetlen édes anyjuk özv. Fleischacker Hugóné, szül. Bausenwein Leopoldina, folyó hó 30-án este 8 órakor életének 68-ik évében rövid szenvedés után jobblétre szenderült. A drága halott hült teteme junius hó 1-én délelőtt fél 9 órakor fog a halottas

háznál Kossuth Lajos-utca 19/20. szám alatt a rom. kath. szentegyház szertartásai szerint beszenteltetni, onnan pedig az újvárosi plébánia templomban tartandó gyász szentmise-áldozat bemutatása után az újvárosi bónai-kuti temetőben örök nyugalomra tétetni. Mely végtisztességtételre az elhunyt rokonai és ismerősei tisztelettel meghívotnak. Béke lengjen áldott porai felett. Dr. Loewe Adolfné, szül. Bausenwein Amália nővére, dr. Loewe Adolf sógora Fleischacker Gyula, dr. Harrach Józsefné szül. Fleischacker Helén, Fleischacker Hugó gyermekei, dr. Harrach József veje, Harrach Elsa unokája.

* **Ballon Captif Nagyváradon.** Budapestén Godard kapitány nem régen egy Ballon Captif állított fel, a melyen produkálja a magasba szállást. A kapitány megkereste Nagyvárad hatóságát, illetve Mezey Mihályt, hogy engedjék át léghajó-mutatvány czéljaira a Rhédey-kert melletti Sport-tért. Arról azonban nem szól, hogy milyen összeget fizetne a Sport-tér használatáért. A kérvényben hátborzongató mutatványokat ígér; valami ernyőfélével 50 méter magasból leszáll a léghajóból a földre. A főkapitány ellenzi a kérelem teljesítését, mert a mutatvány nagy esődületet idézne elő s különben is életveszélylyel jár a leereszkedés. Godard kapitány néhány nap múlva Nagyváradra érkezik.

* **A közigazgatási telefon kérdése.** Pár évvel ezelőtt felmerült az életrevaló eszme, hogy a megyék építsék ki a megyei székhelyek és a szolgabírói hivatalok közt a közigazgatási telefon-hálózatokat s ezzel nagyban megkönnyítsék a közigazgatás menetét. Békésvármegye dicséretes példával járt elől s már létesítette az egész megyében a telefont. Azóta élvezi a szomszédos vármegye a haladó kor e szép találmányának előnyeit. Biharvármegye nagy terjedelménél fogva még nagyobb szükségét érzi a közigazgatási telefont. Vannak olyan szolgabírói székhelyek a megyében, a melyek csak a kocsipostára vannak utalva, melyben nincs távirat, vagy vasutállomás. De még a táviratnál is sokkal előnyösebb a telefon, mert megnyerik általa a lassu kézbesítéssel elpazarolt időt, mivel közvetlen összeköttetésbe jutnának a szolgabírói székhelyek a központtal. Aránylag csekély költséggel innét az összes községeket össze lehetne kötni a főszolgabírói hivatalokkal s így a megye egész területe gyors összeköttetést nyerne. Sárret például szolgálhatna a megye intező köreinek, hogy miként lehetne czélszerűen és olcsón létesíteni a telefont. A nagyközönségre nézve is hasznos lenne a telefonhálózat, s a használati díjakból beszédett összeg fedezné a fentartási költségeket. Rév község pusztulása alkalmából is sokkal gyorsabban értesülhetett volna az alispáni hivatal a veszedelemtől s a legközelebbi vonattal küldhetett volna segélyt. Ugy látszik azonban, hogy Biharvármegye nem sokat törődik az ilyen dolgokkal, mert még a nagyvárad-i telefon is teljesen hiányzik az egész megyei székházból.

* **A forma!** A nagyvárad-i kereskedelmi és iparkamara ez év elején alakult meg a második öt éves ciklusra. Elnökké Jankó Józsefet, alelnökké Reizmann Mórt és Bertsey Györgyöt választották meg. A kereskedelemügyi miniszter most értesíti Nagyvárad városát, hogy a választást és a kamara újra alakulását tudomásul vette. Egyben utasítja a központi bizottságot, illetve ennek elnökét a főkapitányt, hogy úgy a régi, mint az új tagokat ülésre hívja össze s tudassa a választás jóváhagyását. Az új kamara pedig már fél fél óta működik derekasan. Hja, de a formáltság az első!

* **A közegészségügyi bizottság elnökválasztása.** Nagyvárad város közegészségügyi bizottsága tegnap délután tartotta alakuló, jobbanmondva elnökválasztó ülését. Dr. Berkovits Miklós melegen ajánlotta, hogy a bi-

zottság eddigi, érdemekben gazdag elnökét s az orvosi kar kiváló díszét: dr. Grósz Albertet választják meg újra a bizottság elnökül. A jelenlevők egyhangulag megválasztották dr. Grósz Albertet elnöknek.

* **Bimbóhullás.** Egy családra borult ismét a gyász városunkban, egy ártatlan kis leányt vett magához a Mindenható bölcsessége. A Juricskay család szemefénye, 13 éves kis Irmájuk hunyt el hosszas szenvedés után édes anyja karjaiban, s költözött abba az örökké csillagos hazába, a hova sokkal jobban való az ő ártatlan lelke, mint erre a rögös, bűnös földre. A halálesetről a család a következő jelentést adta ki:

Juricskay László és neje Buhl Gizella mint szülők s gyermekeik Ernő, Aurél, Béla, Olga, mint testvérek, Juricskay Rudolf és neje Rózsa Julianna, továbbá özv. Buhl Adolfné szül. Málk Mária, mint nagyszülők, Juricskay Viktória, özv. Farkas Mihályné, Juricskay Rezső és neje Kállay Vilma, Juricskay Clotild és férje Boross Alajos, Juricskay Gabriella, Juricskay Eulália és férje Várady Károly, Buhl Armin és neje Szász Róza, Buhl Emil és neje Simonits Ferike a maguk és az összes rokonság nevében fájdalomtól megtört szívvel jelentik forrón szeretett feledhetetlen gyermek, testvér, unoka s illetve rokonnak Juricskay Irmának, folyó-évi május hó 30-án délután fél 4 órakor élete 13-ik évében hosszas szenvedés és a halotti szentségek ájtatos felvétele után történt esendes elhunytát. A megboldogult drága halott földi maradványai június hó 1-én d. u. 4 órakor fognak a róm. kath. szertartás szerint Szigligeti-utca 424. számú háznál beszenteltetni és az olaszii róm. kath. sírkertben örök nyugalomra tétetni. Mely végtisztességre az elhunyt rokonai és ismerősei tisztelettel meghívotnak.

* **Német fürmedvény a magyarok ellen.** Kassán egy Cseh Lajos nevezetű egyén német nyelven »Magyarok millenniuma« című könyvet írt, a melyben a legéktelenebb módon szidja a magyarokat. A többi között a következőket is írja: »Mi a magyar? Czudar horda, zsvány népség: ez az összeszedett zülött népség ráront egy nemzetre, elpusztítja fiait, rabol, mérszáról, évszázadokon keresztül — s most ebből csinálnak egy fényes millenniumi ünnepélyt. Mi a magyar ereje? Hát bizony az osztrák, a lengyel, a német ereje, mert ha ezek nem kelnek segítségére a magyarnak, bizonynyal elpusztul. Hol van a sokszor emlegetett magyar büszkeség? Ott van Világos; mikor megadta magát a magyar s csuszva mászva, csókolgatva a kegyes czár lábait egy kis kegyelemért esedezett. »Majd így folytatja: »En is megnéztem a Feszty-féle körképet, a rablás, istentagadás és a förtelmes bűn ezen apoteozisát.« Majd lehordja a kép alakjait s kijelenti, hogy »ezt a képet meg sem nézheti egy tisztességes ember.« Azt hisszük, hogy a királyi ügyészségnek nem kerüli ki a figyelmét e vakmerő szitkozódás.

* **A jogakadémia millenniumi ünnepélye.** A nagyvárad királyi kath. jogakadémia tanári kara és ifjuság ma délelőtt 11 órakor tartja millenniumi ünnepélyét a jogakadémia dísztermében. Az ünnepélyt hálaadó istenítisztelet előzi meg a premontrai főgymnázium templomában. Az istenítiszteletet Winkler József választott püspök tartja segédlettel.

* **Miklós czárról.** II. Miklós czárban még nem igen mutatkoztak a katonai hajlamok, amivel az orosz tisztikar nagyon megelégedve. Miklós czár jól tudja ezt, s ha egyrészt azon buzgólkodik, hogy tisztjei között a testületi szellemet fejlessze, amint azt az általa gazdagon támogatott kaszinó mutatja, másrészt erősen pusztítani igyekszik a tiszturak gögjét. Történt, kevéssel Sándor czár halála után, hogy egy kiváló lovasezred egyik tisztje elkövette azt a hallatlan vétséget, hogy lóvasutra szállott, amivel megsértette az ezred hagyományait. A szerencsétlen tisztnek nemcsak hogy sok csufolódást kellett elszendvednie, hanem még arra is akarták kényszeríteni, hogy rangjáról lemond-

jon, miután nem tartották érdemesnek a kardbojtra. A császár, aki akkor még a pétervári Anicskov-palotában tartózkodott, meghallotta az esetet. Egy este maga mellé vette adjutánsát s ezilruhában ketten felszállottak a lóvasutra. Másnap a következő felhívást intézte az ezredhez:

Ezennel tudtára adom az ezrednek, hogy tegnap este használtam a lóvasutat, s most kérdem, méltó vagyok-e arra, hogy az ezred uniformisát továbbra is viselhessem?

A kigunyolt tisztnek azontul lett már maradás. Ezzel a történettel kapcsolatosan említjük meg, hogy Ferenc József király hasonló módon döntötte el azt a fölvetett kérdést, vajjon egy tisztnek szabad-e omnibuszra ülnie. Eppen abban az időben hoztak forgalomba új omnibuszokat. A király adjutánsával egy napon beszállott egy ilyen omnibusznak a dohányzó szakaszába, amelyben jó ideig ott is maradt. Attól kezdve nem volt szégyenletes egyetlen tisztre sem az omnibuszon való utazás.

* **A fütty.** Szabad-e a színházban a hallgatónak füttyüléssel kifejezni, hogy valami nem tetszik neki. Ez a kérdés most sűrűn foglalkoztatja az angol bíróságokat, mert az angolokat úgy látszik igen gyakran hagyja el a színházban a híres angol flegma és a helyett, hogy ha nem tetszik nekik valami, angolosan hagyják el a színházat — erősen és szívesen füttyölnek. Londonban a minap egy nőt, aki a színházban füttyölt, 25 forint bírságra ítélte a bíróság. egy férfit pedig ugyanazért 30 forintra. A gentlemann ez ítélet hallatára állítólag kijelentette, hogy az ilyen ítéletre is füttyöl, kifizette a harmincz forintot és füttyörészve távozott.

* **Az oroszok szent koronája a Nemzeti Muzeuumban.** A »Times« május 26-iki számában az angol világlapnak moszkvai koronázási tudósítója olyan dologról ír, amely nálunk, Magyarországon is kétségkívül nagy feltűnést fog kelteni. A moszkvai levél ugyanis a czárok régi koronájáról szól, a melyet II. Katalin czárnőig használtak koronázásra. Ez a korona az ugynevezett Monomachosz-korona, állítólag 988-ban került Konstantinápolyból Moszkvába és a Krem kincstárában van őrizet alatt, igen becses emléktárgya gyanánt annak a régmúlt időnek, mikor Oroszországnak még csak nagyfejedelmek voltak. Ez a korona régtől fogva mintája az orosz nemzeti ornamentikának is. Különbözik pedig igen értékes drágakövekkel van díszítve. »A mi azonban a czár régi koronájának valódiságát illeti — ugymond a Times levelezője — hát bizony újabb kutatások kiderítették, hogy az egész diadém csak utánzata a Vladimir Monomachosz koronájának, mert az eredetét 1860-ban egy nyitrai vármegyei földműves találta meg és szolgáltatotta be a budapesti magyar nemzeti múzeumnak, a hol az még ma is megvan.« Az angol újságíró tökéletesen igazat beszél; a Monomachosz-korona tényleg csak imitációban van meg az oroszoknál. Az eredeti, a melyet Pulszky Ferenc és Ipolyi Arnold ismertettek a régészeti szakfolyóiratokban s a melynek híre ennél fogva nem igen jutott el a nagyközönség szélesebb rétegeibe, csakugyan megvan nálunk. A Nemzeti Muzeuumban őrzik a czárok régi koronáját, szent Vladimir becses örökét.

* **A kórházi választmány ülése.** Biharvármegye kórházi választmánya tegnap délelőtt ülést tartott a megyeház kistermében. Szunyogh Péter alispán elnöklete alatt jelen voltak: Tóth Dezső, Széchenyi Jenő, Szász Ágoston, dr. Popovics György, dr. Fráter Imre, dr. Bartha János, Cziffra Gerő, Miskolczy Árpád, Zigre Miklós, Hegyesi Márton, Keszthelyi Zoltán és Darabant Elek. Az ülésen tudomásul vették az 1895. évi kórházi zárszámadásokat, a maradvány 66 forint 9 krajczár. Az 1897. évi költség előirányzatot 67,856 forintban állapították meg. Elhatározták, hogy a gondnok, ellenőr és algonodnok fizetését 1897. január hó 1-től 15 százalékkal felemlik. Lipták Rezső megyei hivatalnoknak a kórházi számadások készítéseért 40 forint jutalmat szavaztak meg, Karper József kórházi irnoknak pedig 25 forint millenniumi segélyt utalványoztak ki. Müller Salamon kórházi élelmező kérte, hogy az általa elvállalt perczent engedményt

lejjebb szállítsa a kórházi választmány a kérelmet azonban elutasították. Még néhány apróbb tárgyat intéztek el.

* **Az uszoda megnyitása.** Évenként a meleg idő beálltával a közönség a Körözs hűs habjaiban keres üdülést. Feldmann Jakab uszodatulajdonos gondoskodik jó előre, hogy készen álljon az uszoda a fürdőzők kényelmére. A hosszú alkotmány már teljesen kész s ma vasárnap nyitják meg. Ez év júniusában lesz 40 éve, hogy Feldmann létesítette a fontos közegészségügyi intézményt s azóta buzgólkodik a közönség kényelmére, megelégedésére.

* **Gyönyörnek sok lett volna...** Elmondhatja Ferdinánd bolgár fejedelem is a seckingeni trombitással. Mikor tudniillik a czárral való találkozó útja már meg volt csinálva, Ferdinánd fejedelem — így beszéli a Frankfurter Ztg. — hogy a gyönyörűség teljes legyen, igen nagy pártfogó útján kísérleteket tett a Ferenc József királlyal való találkozásra, akár Pétervár előtt, akár Pétervár után. Ez már a második kísérlete Ferdinánd fejedelemnek, de a kísérlet most sem sikerül: a király személyesen, a leghatározottabban visszautasította a próbálkozást.

* **Üresedésben levő gyakornoki állás.** A nagyvárad kir. adóhivatalnál, esetleg a nagyvárad királyi pénzügyigazgatóság területén levő bármely más adóhivatalnál egy díjtalan gyakornoki állás van üresedésben, melyre a pénzügyigazgatóság pályázatot hirdet. A pályázati határidő 4 hét.

* **Elveszett.** Juhász János a kolozsvári nemzeti színház tagja tegnap a színházudvartól a Széchenyi-szállodáig elvesztett egy pénztárczát, melyben 65 forint volt.

Lapunk egyes számai a következő ártételekben kaphatók:

Kiss Péter kereskedése Fő-utca,
Sommerwirth-féle bazárban Fő-utca,
Kádár és Kiss cégnél Állásid-fő,
Kutasi D. papirkereskedésben Uri-utca,
Pauker Béniel papirkereskedésben Kő-platz,
Reich Sándor vegyeskereskedésben Szent-Anna-utca,
Mezey János fűszerkereskedésben Kőrös-utca-
Frankl Muri tőzsde és hírlapelárusító Kereske-
delmi csarnok palota Nagypiac.
M. kir. dohány- és szivar-áruda Zöldfa-utca.
Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadhatnak.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1896. május 1-től.

Vonat indul Nagyváradról.	Vonat érkezik Nagyváradra.
Püspökladány-Budapest felé gyorsvonat 8 ³³ regg., 2 ³⁷ éjjel, személyvonat 11 ³³ d. e., 2 ³³ d. u., 11 ⁰⁴ és 4 éjjel.	Budapest-Püspökladány felé gyorsvonat 7 ⁰⁸ este, 2 ¹¹ éjjel, személyvonat 7 ³⁰ reggel, 3 ⁴³ d. u., 1 ⁴ éjjel.
Kolozsvár felé gyorsvonat 7 ¹⁵ este, 2 ¹⁸ éjjel, vegyesvonat 1 ²² d. u., személyv. 3 ⁵⁸ délután, 2 ⁰⁰ éjjel.	Kolozsvár felől gyorsvonat 2 ³⁰ éjjel, 8 ³⁸ regg. személyvonat 10 ⁴⁴ éjjel, 11 ¹⁷ d. e. vegyesvonat 8 reggel.
Csaba-Arad-Szeged felé személyvonat 10 ²⁰ d. e., 4 ²⁵ d. u., vegyesvonat 7 ³⁰ este.	Arad-Szeged-Csaba felől vegyesvonat 8 ³⁰ r., személyvonat 9 ³³ d. e., 5 ³⁰ d. u.
Belényes-Vaskóh felé vegyesvonat 4 ²⁵ reggel, 1 ⁴⁸ d. u.	Vaskóh - Belényes felől vegyesvonat 11 ⁰⁵ d. e. 9 ⁰⁰ este.
Érmihályfalva felé vegyesvonat 6 ⁵⁰ r., 4 ³⁵ d. u.	Érmihályfalva felől vegyesvonat 8 ²⁰ r., 9 ¹⁴ este,
Ösi-Kót-Gyoma felé személyvonat 7 r., vegyesvonat 1 ⁴⁰ d. u.	Gyoma-Kót-Ösi felől vegyesvonat 10 ⁰⁵ d. e. személyvonat 8 este
Püspök- és Felix-fürdőbe 8 ³⁰ reggel, 4 ¹⁵ d. u., 7 ²⁰ este, 6 ¹⁰ * reggel 2 ⁰⁵ * d. u. 9 ¹⁰ * este.	Püspök- és Felix-fürdőből 10 ¹⁰ d. e., 6 ²⁰ este, 8 ⁵⁵ este, 8 ¹⁵ * reggel 3 ³⁷ * d. u., 10 ⁵⁴ * este.

* A csillaggal jelöltek csak vásár- és ünnepnapokon közlekednek.

Ifjusági tornaversenyek.

Nagyvárad, 1896. május 30.

A testetlő munka között nagyon nagy szükség van középiskoláink ifjúságának a tornázásra. Nagyon nagy szüksége van az iskolai tornázásra, különösen most, mikor az óriási

tananyag megemésztése elveszi minden idejüket elveszi annak a lehetőségét, hogy odahaza, magánuton végezzék azt a testgyakorlást, a mi az ifju izmok kifejlődéséhez okvetetlenül szükséges.

Belátta ezt a vallás- és közoktatásügyi miniszter is, s pár év óta — nagyon helyesen — meleg érdeklődést tanusít a tanuló ifjuság testi kiképzése iránt.

Rendeletére országos tornaversenyeket tartanak a fővárosban, kerületi versenyeket a vidék nagyobb városaiban, hogy fokozzák az ifjuság tornázási kedvét, megismertessék az egyes tanintézetek tanítási módszerét a többiekkel, s megadják a lehetőségét annak, hogy ne csak szükségből, kényszerűségből, hanem kedvvel, ambícióval gyakorolja magát az ifjuság, s tegye a szellem találékonyága mellett hajlékonyává, ügyessé a testet.

Édes hazánk ezeréves fennállásának ünneplése alkalmából június 2-ikán és 3-ikán délután fél 4 órakor országos tornaversenyt tart a magyar tanuló ifjuság Budapesten a Csömöri és Stefánia-ut mellett épített versenypályán.

Az országos tornaverseny programja a következő:

Első nap: 1. Felvonulás és oszlopokba felállítás. 2. Ének (Hymnus) Harrach József dr. vezetése alatt. 3. Az összes résztvevő tanulók szabadgyakorlata, vezetői Szediacek Lajos. 4. Szertornázás. 5. Egyes intézetek által szabadon választott szabadgyakorlatok kézi szerekkel és katonai rendgyakorlatok. 6. Verseny: V. VI. oszt. futás; VII. VIII. oszt. sulydobás; VII. VIII. oszt. magasugrás ruddal. 7. Oszlopokba felállítás. 8. Ének (Szózat). 9. Elvonulás. A 4. 5. és 6. versenyszámokat Ottó József dr. és Oherolly János tornatanárok rendezik.

Második nap: Megismélik az első napi program 1. 2. és 3. pontját. 4. Mintacsapatok szertornázása. 5. Játék és kötélhuzás. 6. Verseny; VII. és VIII. oszt. futás 200 méterre; VI. és V. osztály magas- és távolugrás; VII. és VIII. oszt. függeszkedés. 7. Oszlopokba felállítás. 8. Díjak kiosztása. 9. Ének. 10. Elvonulás.

A tornászati albizottság központi irodája a Nemzeti Tornaegylet helyiségében. (VIII. Szentkirály-utca 26.), az elszállásolási és ételmezési bizottság irodája IV. Kalap-utca 6. sz. alatt van s mind a kettő május 31-től kezdve állandóan működésben lesz.

A versenyt, melyre 4800 tanuló jelentkezett, valószínűleg a király is megnézi.

Az országos tornaversenyen részt vesz a nagyváradi prem. főgymnázium ifjusága is, mely ma délután 3 órától 5 óráig tartotta évzáró tornaversenyét a főgymnázium tornatermében.

A versenyen nagyszámu előkelő közönség volt jelen és gyönyörködött a Rátkay József kitűnő vezetése alatt kiképzett diákok tornázásában.

Különösen tetszettek a közönségnek az országos tornaversenyre készülő egyenruhás diákok mutatványai.

A nyújtóornázásban kitűntek: Antalóczy Nándor, Tóth Béla, Ungváry Albert, Tomm Zoltán, Chersa Viktor, Mann Gyula, Schenker Zoltán és Rácz Endre.

A korbálon győztek: Antalóczy Nándor, Tamián Pál, Tóth Béla, Boros László, Magyar, Zoltán, Popovics Leontin, Rácz Endre, Ungváry Albert, Csoőr Mihály, Lupucs János, Fried László és Schenker Zoltán.

A lovon győztek: Antalóczy Nándor, Tóth Béla, Fried László és Schenker Zoltán. A gyü-

rü hintán kitűntek: Antalóczy Nándor, Tóth Béla, Magyar Zoltán, Fried László és Tomm Zoltán.

A hosszú és magas ugrásban nyertek: Bezsán Kornél, Medvigy Gábor, Szokoly Tamás, Antalóczy Nándor (léghenger), Hantke Emil, Boros László, Vargha Ákos, Mangra Demeter, Mercsa Viktor és Mann Gyula.

Bemutatta azonkívül az ifjuság a szabadgyakorlatokat, versenyeztek a póznán, sulydobással és érdekes korbácsjátékot játszottak.

Minden egyes mutatvánnyal meggyőztek bennünket az ifjak arról, hogy a nagyváradi prem. főgymnázium tanuló ifjusága bizonyosan nem jön kitüntetés nélkül haza az országos tornaversenyéről.

SZINHÁZ.

Színházi hírek. Ma délután a *Gyermekrablónól*, adják, este pedig a hirdetett *Ingenyélők* helyett Rózsahegy-i betegsége miatt *II. Rákóczy Ferencz* kerül színre. Hétfőn *E. Kovács Gyula* játssa egyik legkitűnőbb szerepét *Kean Edmundot* a híres angol színészt. Az öreg *Dumas* e nagyhatású darabja kitűnő szereposztással kerül színre. A drámai személyzet, *E. Kovácssal*, *K. Szerémy Gizellával* és *Cserny Bertával* az élükön, minden tagja játszik a színműben. Kedden *Gabányi Árpád* mulattató bohózatának a *Kisvárosi nagyságoknak* lesz a premiéreje. Szombaton ismét újdonságot adnak. Ekkor kerül színre *Beóthy Lászlónak*, a sympathikus és tehetséges fiatal írónak gyorsan népszerűsége vergődött énekes bohózata — *A három Kázmér*, — melynek főszerepét a bicikliző amerikai hölgyet *S. Áldor Juliska* játssa. A szorgalmas primadonna naponként óra számra gyakorolja most magát a biciklizésben.

Diszelőadás. A június 8-iki országos millenniumi ünnep alkalmából az igazgatóság diszelőadás tart, melynek programja következőleg állapított meg: 1.) Ünnepi nyitány. 2.) Szigetvári vértanúk Jókai Mór drámájának első felvonása. 3.) Történelmi néma képletek. 4.) Hunyadi László. Erkel Ferencz remek operájának első felvonása. Mondanunk sem kell, hogy a diszelőadás programja nemcsak méltó az ünnephez, de valóban szerencsés kézzel, érdekesen van összeállítva. Minden tekintetben élvezetes estére van kilátásunk Jókai legjelesebb drámájának legszebb részletét, s a legjobb magyar operának legsikerültebb felvonását fogjuk hallani jól betanult előadásban.

Heti műsor.

Hétfőn: Kean Edmund.
Kedden: Kisvárosi nagyságok; először.
Szerdán: Szultán.
Csütörtökön: Klári.
Pénteken: Ifjabb Fromont és id. Risler.
Szombaton: A 3 Kázmér; először
Vasárnap: A 3 Kázmér.

REGENY-CSARNOK.

Tom és én.

Irtá: I. van Woude.

32

Tom meg aránylag a jégen idealisan mozog ahhoz képest, a midőn a hangverseny teremben egy automatához hasonlóan ült a széken és csak nagy erőmegfeszítéssel fojtotta el ásítózását; a színházban úgy állt, mint egy oszlop és nem beszélt senkivel, ha valaki nekem e szivességet meg teszi . . . Hányszor kell magamat szégyenlenem miatta! Nem is merem szememmel felemelni, ha Tomot férjemnek mutatom be valahol. Különösen szánalmas alak volt a mult héten az Adele apósánál rendezett tánczestélyen, a melyen némán ült ott, legálább úgy láttam. Igaz, az emberek olyan barátságosak, hogy nem éreztetik velem, ha ezt

ésre veszik. A földmivelő egylet tagjai vagy mások, kik más módon ismerik műveit, dicsérik Tom tehetségeit; de én bennem egy és mindenkor már él a gyanu s így feleletem rendszerint nagyon higadtak. Nem hiszek nekik . . . és ha látom, hogy ketten valahol suttognak és nevetgélnek, azt hiszem Tomról beszélnek.

Azelőtt nem hasonlítottam össze senkivel . . . Nem is gondoltam erre; de most már gyakran ugyltettem és ez össze hasonlítás anynyira hátrányára volt, hogy boldogtalannak érzem magam.

Ugyanaz érzés az, a mely akkor fogott el, mikor menyasszony voltam, de akkor csak fölületesen érintett a nélkül, hogy nagyobb benyomást gyakorolt volna reám.

Milyen ügyesek a többi férfiak, milyen szellemesek, élczesek. Tom soha sem szellemes, legfeljebb vig, de ez is csak nagyon ritkán történik meg. A többiekkel összehasonlítva semmi más, mint egy jószágos óriás. Azt hiszem, hogy ezt neki éreznie kell.

Adele megzavar merengésében és melém ül.

»Haragszik Tamás?« kérdezi halkán hamis tekintettel.

»Nem, miért is haragudnék?«

Adele nevet.

»Nem érted? Mon dieu!«

Tulajdon képpen nagyon is értem, miért haragudhatik Tom, de ezt nem akarom Adelemnek bevallani. Miköze hozzá? . . .

Mi okból kérdezi mindig, miért bosszankodom, ha látja homlokomról, hogy rossz kedvű vagyok? . . . Miczélja van? Senkinek, még ő neki sem engedem még neki sem engedem meg, hogy házias életünkbe avatkozzék.

»Hogyan?«

»Hát azért, kis csacska, mert ő olyan régi divatu ember«, mondja vidáman és eltűnik. Alet készen van és Werner György a kezét nyújtja nekem. Futás közben nem mulatok valami nagyon, mert sok mindenfélére gondolok. Adele szavai sajnos! nagyon is találók. Régi divatu, igen ő az, nagyon is régi divatuak nézetei . . . a szalonban függő két öreg embernek méltó gyermeke.

Eppen kipihenjük magunkat. Tom a pálya végén van. Egyik ismerősével beszél a kivel véletlenül találkozott.

»Talán kedves bátyja?« mondja gavallérom különös német hangsúlyozással.

»Férjem,« mondom nevetve, de már érzem, a mint arczomba szökik a vér.

»Kicsoda?«

A szegény ember így áll ellöttem, mintha kővé meredt volna. De miért is mutat be az sikertelen Adele engem mindenütt »Madelom hugom«-nak. Eleinte tetszett nekem, de most már bosszankodom.

Midőn együtt tovább futunk, Werner egészen hallgatag s az egész pályán keresztül haladva egy árva szót sem beszél. Midőn a sátorhoz érünk, le kapcsolja koresolyait, megemeli sapkáját, meghajlik és megy . . .

Komorán nézek utána.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

A magyar delegáció megalakulása.

Budapest, május 30. (Saj. tud. táv.) A magyar delegáció ma délelőtt megalakult. A megalakulásnál korelnök gróf Nákó Kálmán, korjegyző pedig gróf Teleky Sándor volt. Elnöknek gróf Andrássy Aladárt. Háznagynak Vodianer Albertet, jegyzőknek pedig Hegedüs Sándort, Münnich Aurélt, és báró Rudnyánszky Józsefet választották. A király a delegációt hétfőn fogadja.

Közös költségvetés.

Budapest, május 30. (Saj. tud. táv.) A közös költségvetés négy millió forinttal több mint tavaly volt. Az óriási emelkedést főképpen a hadügyi kiadások okozták.

Oszták delegáció.

Budapest, május 30. (Saj. tud. táv.) Az oszták delegáció tagjai jórészt tegnap megérkeztek. Ma reggel érkeztek Krieghammer hadügyminiszter és Badeni oszták miniszterelnök. Az oszták delegáció délután 3 órakor megalakult.

Francia hirlapírók a kiállításon.

Budapest, május 30. (Saj. tud. táv.) A koronázási ünnepélyeken Moszkvában tartózkodó francia hirlapírók ma táviratoztak a kiállítás igazgatóságának, hogy Moszkvából jövet meglátogatják a kiállítást.

A magyar delegáció első-ülése.

Budapest, május 30. (Saj. tud. táv.) A délelőtt megalakult magyar delegáció délután megtartotta első ülését.

A kuriai bíraskodás.

Budapest, május 30. (Saját tud. táv.) Némely lapnak azon közleményével szemben, hogy a pártonkivüliek csoportja, még nem is foglalkozott a kuriai bíraskodásról szóló törvényjavaslattal, a párt kijelenti, hogy értekezletén teljesen magáévá tette a javaslatot, s a párt részéről való felszólalással gróf Batthyányi Tivadart biztásk meg.

Kitüntetett miniszterelnök.

Belgrád, május 30. A király Novakovits miniszterelnököt nagy kitüntetésben részesíti, azon kiváló szolgálato-kért, melyeket Novakowits miniszterelnök az országnak tett. A király ezen kitüntetésekkel meg akarja jutalmazni a miniszterelnököt s ennek visszavonulása közepette is királyi kegyérről akarja biztosítani. Novakowits lemondását a király csak Natalia királyné megérkezése után fogja elintézni.

Badeni és Zalewsky a magyar képviselőházban.

Budapest, május 30. (Saját tud. táv.) Badeni oszták miniszterelnök és Zalewsky, az oszták delegáció elnöke ma megjelentek a képviselőház karzatán és a miniszteri szobában.

Koronázási ajándék.

Belgrád, május 30. (Saját tud. táv.) Az itteni lapok még mindig dicsőítik a moszkvai ünnepségeket, s velednek abban, hogy a csár iránti nagy tiszteletöknek és hódolatuknak kifejezést adjanak. A koronázási ünnepségek alkalmából egy gazdag szerb hölgy Petrovits Draga a csárnak igen értékes ajándékot küldött az itteni követség útján. Az ajándék egy byzantini stílusban készített keresztből áll, drága kövekkel díszített 12 szent képpel. Emeli a keresztértékét, hogy az Lázár szerb császár tulajdonát képezte, s azt a kossopoljei ütközetben megmentették. A csár a neki szánt ajándékot elfogadta s mielőtt azt rendeltetése helyére juttatták, Mihály metropolitia ünnepélyesen beszélt.

Közgazdaság.

A gazdák terhei.

1867-iki kiegyezés előtt, a magyar korona országainak államadósága, mondhatni az 1848-at követő nemzeti ellentállás folytán nem volt

ugyszólván semmi, csupán a földtehermentesítés és örökválság tett ki néhány millió forintot, az 1863-iki aszály és fagy által szükségessé vált inséges kölcsönrel.

Jött az Ausztriával való kiegyezés, melynek árát lelkiismeretes utánszámítások szerint már 1887-ben 600 millió frtra tették, a melyért mai önkormányzatunkat nyertük minden hátrányaival s mai anyagi pusztulásával a nemzet javainak s földbirtokosságának.

A jelzálog-kölcsönök 32 év alatt 551 millió frttal emelkedtek, mi az 500 százalékot megközelíti. Esik egy évre átlagban mintegy 17 millió frt emelkedés.

Azonban a 17 millió frt egy 32 éves átlag-eredménye, melylyel szemben az 1891. és 1893. évi jelzálogi tartozások már évi 60—70 millió frt új teherben nyilvánulnak a Magyar Compass 1893. és 1894. évi adatai szerint.

A gazdák váltóadósága ki nem mutatható, a mennyiben az 1891-iki magy. stat. évkönyv adatai csak azt tüntetik ki, hogy a váltótárca az O. M. banknál volt 69,991.000 frt s a hitelintézeteknél 78,447.000 frt vagyis összesen 148,408.000 frt, de hogy ebből mennyi a kereskedőkre s mennyi a birtokos osztályra, az ki nem derül.

Az államadóságot voltak a m. stat. évkönyv szerint:

	1881-ben	1891-ben
Allandó és országos adóságot	506,966.000 frt	841,359.000 frt
Törlesztendő	611,182.000 frt	1.199,321.000 frt
Egyes tárcákat terhelő	1.118,148.000 frt	2.064,461.000 frt
Összesen	2.236,000.000 frt	4.070,000.000 frt

vagyis 10 év alatt majdnem megkétszereződtek.

Ezen terhek 94.49 százaléka a földbirtok és 75.27 százalék arányában a mezőgazdasággal foglalkozók által viseltetnek, mely összeg 2.250 millió frtra rug, ennek tőkeösszege és kamatai a gazdákat terhelik.

Legfőbb érdeke lenne Magyarországnak az aranyvalután kívül álló ezen kamatterhek csökkentésére szolgáló megállapodott, tervszerű, jó közgazdasági és pénzügyi politikanak az inagurálása, hogy a nemzet által teljesített munka eredménye, ne csak a külföldnek tartozó kölcsönök kamatai által emészteszenek fel, hanem hogy azok tőkésíthetők legyenek a nemzeti termelés, a nemzet vagyoni gyarapodás emelésére. Ezzel szemben, a közgazdasági botlások hosszú sorozatán túl, csak egy rideg és végeredményében: a tervezéstől legtöbbször eltérő eredményű, hibás állampénzügyi politikát láttunk érvényesíteni. A nemzet javai így nem gyarapodhattak, sőt ezen hibás irány miatt nagyban csökkentek, melynek következtében az ország legfontosabb osztálya, a nemzet törzse, a birtokos osztály nagyban elszegényedett s eladósodott.

Ha alkotmányos korszakunk rövid 25 éve alatt, békében a magyar nemzet így pusztul vagyonban, hová lesz ezután és hová lesz a harc és háboru idején.

Magyarország 15,133.000 lakosságának 75.29 százaléka az őstermeléssel, illetve mezőgazdasággal foglalkozik, tehát mintegy 12 millió ember, ezen alapon esik ama fenti 4.070 millió államadóságból a mezőgazdákra 3 milliárd 052 millió teher, vagyis egy-egy személyre 254 frt. És sajátságos, hogy statisztikánk, a mint mindjárt látni fogjuk, az oszták monarchiában egy-egy emberre csak 140 frt adóságot tüntet ki, vagyis ez azt jelenti, hogy *magyar Ausztria és Magyarország népeire személyenként 140 frt teher esik, addig a ma-*

gyar gazda személyére 254 frt, vagyis fejenként 114 frttal több, mint az átlagos teher.

Ez igazolja újlag, hogy kiegyezésünk Ausztriával csakugyan igen elhibázott, a melyen tehát okvetlenül segíteni kell, ha megélni és fejlődni akarunk.

A népek eladósodása állami és közgazdasági politikájuk szerint fejlődik vagy apad. Egy ilyen kimutatást, jobban mondva mérleget, az alábbiakban közlök további okulásra.

Amerika nemcsak saját helyzetét mérlegeli hanem a többi országokét is. Egy ilyen hivatalos kimutatásból látjuk az egyes népeknek és országok adósságát 1880. és 1890-ben.

Csak Franciaországé haladja meg az Osztrák és Magyar monarchia népek terhelését, minek okát a német háborúra és óriási hadisarczára vezetendő vissza. Franciaország azonban kulturában és iparilag is fejlett ország. Ebből az tűnik ki, hogy az Osztrák és Magyar monarchia tekintettel tulnyomó őstermelésére s nagy hegyvidékeire, absolute is a legnagyobb fejenkénti teherrel bír, melynek egyenlőtlen terhelése óriási mértékben a magyar gazdákra háramlík.

A mint azonban általában tudjuk és szakértők is tanúsítják, Franciaország ezen nagy terheletésnek nyomása alatt daczára eddigi fejlettségének, annyira szegényedik, hogy ez az idegen előtt is feltűnő jelenségekben nyilvánul. Azt állítják, hogy ez magában Párisban is észrevehető a nagykereskedések pangásában, a fényűzési boltok ürességében, de legfőképpen a Párison túl fekvő községek és falvak szembe-tűnő nyomorúságában.

Ha tehát azon nagy fejenkénti terhelés ottan ilyen állapotokat teremt, mennyivel sűtöbb eredményeket kell a még nagyobb fejenkénti terhelésnek szűlnie Magyarországon.

Azonban nálunk a birtok- és vagyonviszonyok oly különbözők s egymástól annyira eltérők mint egy vegyes állagu erdő faállománya a hol vagy a nagy fa nem látszik, vagy ez a fiatal állományt tolja háttérbe, egyszóval a hol tisztán csak a leggyakorlottabb szakavatott szemmel lehet igaz és való képet nyerni. De ezen irányban mi idáig igaz képet nyerni nem tudtunk — vagy nem mertünk.

Természetes, hogy így Magyarország fejlődése igen lassan halad előre, sőt hogy ami haladás észlelhető az egyik oldalon, a mérleg másik oldalán az elszegényedés és az adósságok felszaporodása lerontja, mit az is bizonyít ezen adatokon felül, hogy pénzügyileg is gyenge, ezért nagyobb vállalataink is legnagyobb részben a külföldi tőkére vannak utalva, a mi egymagában is nagy függést okoz a külföldtől; az önálló fejlődésnek pedig egyenesen útját állja; hitelünket drágává teszi s mi rendesen még ma is 2—3%-al vagyunk kénytelenek nagyobb kamatot fizetni, mint a külföldi gazdák; másrészt a pénzügyi miveletek által elért nyereségek s az ez által létrejött vagyon, a külföldi tőke arányában, szintén a külföldre vándorol, nemhogy itthon, az országban maradna s növelné a közvagyonosodást. Elég példa erre a nálunk országszerte működő biztosítótársulatok s azon pénzintézetek, melyek nagyobb részben külföldi tőkével dolgoznak, ott értékesítvén csak zálogleveleiket.

Mindezen adatokból az tűnik ki, hogy a magyar gazda nemzetközi szempontból tekintve, már csupán az államgazdálkodás folytán reá nehezendő nagy és aránytalan terhek miatt sem képes e bajokkal megküzdeni, mert verejtékes munkájának minden gyümölcsét először Ausztriának és az állami adminisztráció mai

telhetetlen gyomrába kell dobni, másodszer a külföldnek, a nélkül, hogy saját megerősítésére és ezen terhek elviselésére, anyagi helyzetének javítására a kellő támogatást élvezné. Hogy ez hová vezet, mutatja más egyéb adatoktól és tényektől eltekintve: pl. éppen Nyitra vármegye eladósodásáról, mely vármegye köz-tudomás szerint egyike a legfeljettebb gazdasági viszonyokkal bírónak, hol nemcsak a czukorrépa-termelés van meghonosodva, de más gyáripar is elég van, hol a nép igen szorgalmas és jó állattenyésztő is. Dr. Thuróczy Károlynak a m. tud. akadémiában tartott értekezése, mely szerint a telekkönyvi adatok igazolják, hogy a vármegye lakosságának ingatlan birtokára az utolsó 10 év alatt 10,908.000 frtnyi új adósság terhe nehezedett, vagyis egy □ kilométerre esik 1904 frt 24 kr. teherszáporulat, fejenként pedig 27 frt. Az ingatlanok forgalma is növekedik évről-évre s az utolsó 10 év alatt évenként 15.000 birtokváltzási eset fordult elő. Más vármegyék hasonló adatai bizonyosan sokkal sötétebb képet mutatnának, azonban ezen adatok feldolgozva nincsenek s rendelkezésünkre nem állanak, így azokkal sajnos nem is foglalkozhatunk.

Terményiőzsde.

Budapest, május 29.

B u z a tavaszra, bácskai	6.66
> tavaszra, északi	6.68
> szeptember-októberre, bácskai	0.—
> szept-okt.-re északi	0.—
R o z s tavaszra, bácskai	0.—
> tavaszra, északi	0.—
T e n g e r i junius-juliusra, bácskai	0.—
> jun.-jul.-ra, északi	0.—
R e p c z e augusztus-szeptemberre, bácskai	10.20
> aug.-szept.re, északi	10.25

Bécs, május 29.

B u z a tiszai	7.30—7.65
< bányási	7.05—7.50
< bácskai	7.05—7.45
< szokványúru őszre	6.92—6.94
B u z a szokványúru tavaszra	0.12—0.—
R o z s tiszavidéki	6.80—6.95
< szokványúru őszre	0.—0.—
> szokványúru tavaszra	6.12—6.14
T e n g e r i magyar	4.30—4.40
Z a b, magyar kereskedelmi	6.60—6.70

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1896. május 29.

Magyar aranyjárdék 4%	122.—
Magyar koronajárdék	98.75
Magyar vasúti kölesön aranyban 4 1/2%	124.50
Magyar vasúti kölesön ezüstben 2 1/2%	101.50
Magyar keleti vasúti államkötvény 1878-ból	121.95
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	97.—
Italmérsi jog megváltási kötvény	100.—
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	97.—
Magyar nyerevény sorsjegy-kölesön	151.50
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölesön	137.—
Osztrák járadék papírban	101.—
Osztrák járadék ezüstben	101.—
Osztrák járadék aranyban	122.25
Osztrák korona járadék	101.—
1860. osztrák államsorsjegyek	144.50
Osztrák magyar bankrészvény	948.—
Magyar hitelbank részvény	375.—
Osztrák hitelintézeti részvény	346.70
Osztrák-magyar államvasúti részvény	349.25
20 frankos arany (Napoleonkor)	9.50
Német birodalmi márka	58.75
London vista	120.05
Páris vista	47.62 1/2
20 márkás arany	11.78

Közönség köre.

Nyilvános köszönet.

Az elagott iparosok alapjára a mult héten befolyt kegyes adományokért, u. m. Alföldi Mihály 5 frt, Oláh Ferencz 3 frt, Neumann M. Sándor urtól két rendű értékes új öltönyért az elagott iparosok részére.

Fogadják e helyen, is a szives adakozók elősmerő hálás köszönetemet a jótékonyági bizottság nevében.

Bertsey György,
elnök.

NAGYVÁRADI SZINKÖR.

Vasárnap, 1896. május 31-én
a kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével
két előadás.

Délután 4 órakor félhelyárakkal:
harmadszor

A gyermekrabló nő.

Színmű 5 felvonásban, 8 képben, dalokkal.

A képek czimai:

1. kép: Két ezer font sterling egy gyermekért. 2. kép: A kiszabadult fejedelmény és a híres kakasviadal. 3. kép: A titokzatos kérés. 4. kép: Menekülés a nyomorba. 5. kép: A vérféltársak. 6. kép: A tolvaj-tanya rejtelmei. 7. kép: Gyilkosság az erdőben. 8. kép: Megtorlás.

Kezdeté délután 4 órakor, vége 6-or.

Este fél 8 órakor rendes helyárakkal:

II. Rákóczi Ferencz fogsága.

Eredeti történelmi dráma 5 felvonásban.

S z e m é l y e k:

Zrínyi Ilona	Laczkó Aranka.
Rákóczi Ferencz fia	E. Kovács Gy.
Károly, hesszeni fejedelem	Bartos Gyula.
Amália, leánya	Cserny Bert.
Kolonics kardinális, esztergomi érsek	Török K.
Gróf Bucellini, kancellár	Józsa Lajos.
Longuevall, kapitány	Szathmáry L.
Lehmann Godofréd	Janovics Jenő.
Olivér, őcsese	Bajnóczy V.
Pater Knittelias jezsuita, Rákóczi okt.	Vendrey Ferenc.
Gróf Beresényi Miklós	Klenovits Gy.
Báró Vay	Ághy Sándor.
Solári, parancsnok Sárospatakon	Landosz Albert.
Növendék	Stadler Frigyes.
Börtönőr Búcsuhelyen	Gergely Márton.
Zrínyi Boldizsár	Szentgyörgyi I.
1. udvaronc	Béres Mariska.
2. udvaronc	Bárdos Irma.
3. udvaronc	Jenei Györgyike.
Komornyik	Leővey Leó.

Kezdeté fél 8, vége 10 óra után.

Holnap, Hétfőn, 1896. június 1-én,

Kean Edmund

(Lángész és könnyelműség.)

Színmű 3 felvonásban.

E l ő k é s z ű l é t e n:

Kisvárosi nagyságok. | A 3 Kázmér.
Eredeti vígjáték. | Énekes bohózat 3 felv.

Felelős szerkesztő: SZABÓ LÁSZLÓ.

NYILTTÉR.

Krondorfi savanyuviz.

Stefánia trónörökösne forrás.

— Kétféle gyógyviz, —
kedvelt asztali viz.

Nagyváradon mindenütt kapható.

Nagyvárad legegészségesebb nyári mulatóhelye.

A tavaszi idő beálltával tisztelettel ajánlom az üdülni, szórakozni vágyó s különösen a nyárilakkal nem bíró közönség szives figyelmébe a

Kalvaria-hegy alatt levő, tiszta, tünde hegyi levegőjű s ujonnan átalakított, árnyas

nyári mulatóhelyiséget.

Igen kellemessé teszik a szórakozást közvetlen a vasut mentén fekvő helyiségemben a naponta sűrűn közlekedő vonatok.

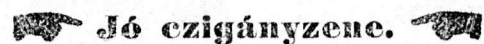
Nagyvárad e közkedvelt, kellemes szórakozó helyén szerdán, pénteken és szombaton délután két, más napokon három jól gondozott, fedett

tekepálya továbbá kellemetlen idő esetére tágas, diszesen elkészített

fedett terras és üvegezett terem

áll t. vendégeim rendelkezésére és kényelmére.

Jó ezigánzene. Minden pénteken rántott harcsa.

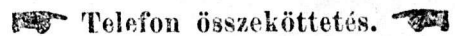
Ajánlom általánosan elismert és közkedvelt nyári mulatóhelyiséget tisztességes társas-összejövetelekre, majálisokra, nyári táncszestélyekre, menyekzők, névnap ünnepélyekre; az alkalmi ünnepek jó időben árnyas, szabad helyen, kedvezőtlen időben pedig a fedett üveg-teremben tarthatók.

Főtörekvésem, hogy izletes étellekkel, tisztán kezelt, hamisítatlan homoki és hegyi boralmmal t. vendégeim meglegedését kiérdemeljem.

Pontos kiszolgálásról gondoskodom.

Kárger Sándor,

nyári vendéglő tulajdonos.

Törleszt. kölesön

földbirtokokra.

Kölesön a valódi becsérték 1/4 részéig 20-50 év közli időre készpénzben. Birtokos felmondhat bármikor, pénztintézet nem mondhat fel. Csekély kamattal tőke is törlesztetik. Lebonyolítás 14 nap alatt.

Semmi előleges költség.

Minden felvilágosítás díjtalan. Beküldendő csakis telekkönyvi kivonat, kataszterív. Czím:

Ingatlan- és Jelzálog-Forgalmi-Intézet.

Budapest, Váci-körút 39.

Legnagyobb Ingatlan- és Jelzálog-Forgalmi-Intézet a monarchiában, egyedül, mely hatóságok és a legtekintélyesebb földbirtokosoktól 1881-3 ajánlva van.

Biharmegyei takarékpénztár.

Hirdetmény.

A m kir. kormány által 1895. évi LI. törv.-czikk alapján a milleniumi ünnepélyek emlékére Ő felsége Apostoli Királyunk mellképével ellátott és Árpád vezér honfoglalását ábrázoló egy millió darab

milleniumi emlékkoronák

verettek, melyek külön e czélra készített tokokban

☞ egy forint eladási ár mellett ☞

kerülnek forgalomba és intézetünk pénztáránál kaphatók.

Elárusítóknak, valamint nagyobb megrendeléseknél jutalékot engedélyezünk. Nagyvárad, 1896. május 26-án.

Az igazgatóság.

Szabott ár!

NEUMANN M.

FÉRFI, FIU- ÉS GYERMEK-RUHA TELEPE

NAGYVÁRAD, KISHID-FŐ (LÉVAY-PALOTA).

Szabott ár!

TELEFON.

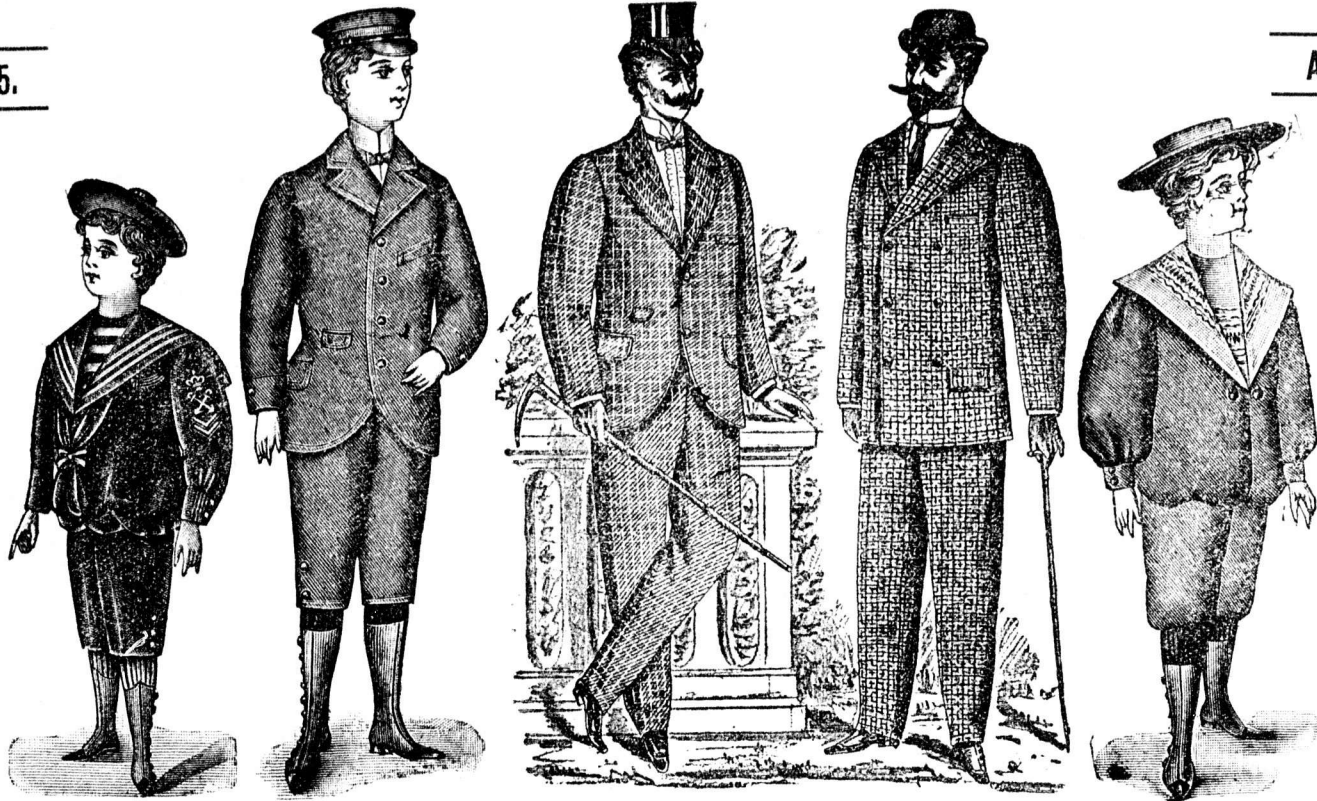
TELEFON.

Alapított 1845.

Alapított 1845.

Raktárak:

Arad,
Temesvár,
Ujvidék,
Pancsova,
Nisch,
Sofia,
Szerajevo,
Szilisztria,
Meran.

Raktárak:

Nagyvárad,
Debrecen,
Eszék,
Zágráb,
Fiume,
Leibach,
Trieszt,
Becskerek,
Belgrad-

Központ: Bécs, Mariahilferstrasse, 35. — Bécs, Kärnthnerstrasse 31.

Budapest: Muzeum-körut 1.

Szabott ár!

Mérték utáni megrendelések pontosan eszközöltetnek.

Szabott ár!

Szőlősgazdák figyelmébe!

Raffia (selyem hárs)

és

Szőlőkötő fonalak

legnagyobb raktára

Mertz János

bőrkereskedésben

Nagyvárad, Kossuth-utca 4.

Legolcsóbban beszerezhetni.

Videki megrendelések postán vagy vasuton.

Raffia (selyem hárs)

Külföldi szőlőkötő fonalak.

AJÁNLOM

a mélyen tisztelt közönség becses figyelmébe, hogy
Nagyvárad és Biharmegye
részére

mint eddig, úgy az idén is

friss töltésű

Ásvány-gyógyvizek és forrás-
terményekből

nagy lerakatot tartok,

s azokat

a legjutányosabb áron árulom.

Árjegyzéket kívánatra a legnagyobb készsége-
gel és bérmentesen küldök.

Megjegyzendő, hogy miután minden
ásványviz-kereskedő, ásványviz készlete — a
törvény rendelkezése folytán — a városi
főorvosi hivatal ellenőrzése alatt áll
csakis friss töltésű ásványvizek jöhetnek
forgalomba.

Nagyvárad, 1896. május 1-én.

teljes tisztelettel

122 7-10

JANKY ANTAL.

Richter-féle Horgony-Pain-Expeller
Liniment. Capsici comp.

Ezen hírneves háziszser ellentált az idő megpróbá-
lásának, mert már több mint 25 év óta megbízható,
fájdalomcsillapító bedörzsölésként alkalmaztatik kösz-
vényéknél, oszónál, tagszagatásnál és meghűléseknel
és az orvosok által bedörzsölésekre is mindig gyakrab-
ban rendeltetik. A valódi Horgony-Pain-Expeller gyá-
korta Horgony-Liniment elnevezés alatt nem titkos
szer, hanem igazi népszerű háziszser, melynek egy
háztartásban sem kellene hiányozni. 40 kr., 70 kr. és
1 frt. üvegenkénti árban majdnem minden gyógyszer-
tárban készletben van; főraktár: Török József gyógy-
szerésznél Budapestben. Bevásárlás alkalmával igen
óvatossá legyünk, mert több kisebbbértékű
utánzat van forgalomban. Ki nem akar
megkárosodni, az minden egyes üveget
„Horgony” védjegy nélkül mint nem valódit
utasítsa vissza.

Richter F. Ad. és társa, csász. és kir. udvari szállítók,
Rudolstadt (Thüringia).

3) 10-28 Gyors és biztos segély

gyomorhaj és annak következményei ellen!!

A legjobb és leghatásosabb gyógyszer az egészség fenntartására,
a nedv és vérnek tisztítására és tisztántartására és jó emésztés
elődésére a már mindenütt ismert és kedvelt

dr. ROSA-féle életbalzsam.

A legjobb és leghatékonyabb gyógyfűvekből legodonosabban el-
készítve, igen hatásosnak bizonyult emésztési nehézségeknél,
gyomorgörccsnél, étvágytalanságnál, savanyu büfögésnél, vértolu-
lásnál, aranyeres bántalmaknál stb. stb. Ezen kitiűő tulajdon-
ságainál fogva, biztos és jónak bizonyult háziszseré vált.

Ára egy nagy üvegnek 1 frt., kis üveg 50 kr. Több ezer el-
ismerő és dícsérőirat van kitéve szives betekintés végett.

Ovás! Családások elkerülése végett mindenkit figyelmez-
tetek, hogy minden üveg az egyedül
én általam eredeti előírás szerint készített, dr. Rosa
élető balzsama, bék kartonba van begyűjtve,
melynek hosszoldalán »Dr. Rosa élető balzsama,
B. Fragner gyógyszerára a »fekete sashoz», Prága
205—III. felirattal van ellátva, német, cseh, ma-
gyar és francia nyelven, homlokzatán törvényszé-
kileg bejegyzett alábbi védjeggyel. — Dr. Rosa életbalzsama
valódi minőségben kapható a készítő főraktárában

Fragner B., gyógyszerár »zum schwarzen Adler«
József gyógyszerárban. Az osztrák-magyar birodalom val-
amennyi nagyobb gyógyszerára raktáron tartja ezen életbal-
zsamot. Ugyanott kapható:

Prágai egyetemes házikenőcs

mindennemű gyuladás, seb és daganat ellen, több ezer köszönő
irat által biztos hatásának elismert sze.

Biztos sikerrel alkalmazható gyuladásoknál, tejkedéseknel és
emlökeményedésnél a gyermekválasztásnál: köleveníkenél, vér-
daganatnál, genyesedésnél, pokolvarnál, körömdaganatnál, kézen
vagy lábón előforduló körömméreg ellen, keménye deseknél, da-
ganatoknál, mirigydaganatoknál, elzsírosodásnál stb. Minden
gyuladás, daganat, keményedés a legrovidebb idő alatt meg-
gyógyíttatik; ha azonban genyedés ált be, akkor a daganat leg-
rovidebb idő alatt fájdalom nélkül kiszívatik és meggyógyíttatik.

25 és 30 kros dobozokban.
Ovás! Minthogy a »prágai egyeteme
házi kenőcs« igen gyakran
hamisítottatik, mindenkit figyelmeztetek
hogy eredeti aláírás szerint csakis nálam,
készíttetik. Az csakis akkor valódi, ha a sárga ércdobozbas
melybe töltetik, vörös hasznalati utasításban (9 nyelven van
nyomva) és kék kartonba, mely a fentebbi védjeggyel van el-
látva, van göngyölve.

Fül-balzsam. A legkipróbáltabb és számtalan kísérlet által
kitiűőnek bizonyult gyógyszer nagyothallók
és siketek gyógyítására 1 üvege 1 forint.